

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 ft
Félévre 2 ft
Egész évre..... 4 ft

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
és
kiadóhivatalBudapest, József-körút
5. szám.Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Az „Achiles“ Sport-Egylet, az „Aradi Korcs-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre“ a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti Torna-Egylet,“ a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczeni Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivő-Egylet,“ az „Ersekújvári Vivő- és Torna-Egyesület,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egyesület,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Főv. Vivő-Club,“ a „Körmenyi Athletikai Club,“ a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,“ a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárh. Torna-Egylet,“ a „N.-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet,“ a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,“ az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,“ az „Ó-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Pozsonyi Hajós-Egylet,“ a „Pozsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoralja Újhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvas Korcsolyázó-Kör,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Torna-Egylet,“ a „Székely-Udvarhely Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet,“ és az „Újvidéki kerékpár- (Bicycli) Egyesület,“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontali korcsolyázó- és hajós-egylet,“ „Szegedi Kerékpár-egyesület,“ „Veszprémi torna-egylet,“ „Tordai korcsolyázó-egylet,“ „Budapesti Torna-Club,“ „Zsombolyai atletikai club,“ a „Szászvárosi atletikai club,“ a „Szolnoki korcsolyázó-egylet,“ a „Budapesti polgári lövészegegyesület,“ „Sportkedvelők köre“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

ÚSZÁS

Úszó készülékek.

Ha végig lapozzuk a szabadalmi közlönyöket, legálább is havonként egyszer találkozunk egy újabb szabadalmazotti úszókészülékkel. E készülékek szerkezete a legkülönfélébb elveken alapul és különböző célokra felelnek meg. Egy részük arra szolgál, hogy megakadályozzuk a vízbeülést s ezek *mentőkészülékeknek* neveztetnek; egy másik részük pedig arra volna hivatva, hogy segítsenek az ember fogyatékos természeti alakján az úszást illetőleg s ezek a tulajdonképeni *úszókészülékek*. A milyen hasznos szolgálatot kívánnak tenni az előbbieket, ép oly fölöslegesek és hasznavehetetlenek az utóbbiak. Az emberi test nincs arra teremtve, hogy vízben mozogjon állandóan; ha a természet ezt az elemet szemelte volna ki az ember rendes tartózkodása helyéül bizonyára bölcsen gondoskodott volna a test megfelelő berendezéséről. A természetet ily módon corrigálni, hasztalan törekvés. Az utóbb említett úszókészülékekről tehát ez idő szerint nem akarok szólni; érdekesség kedvéért más alkalommal tárgyaljuk le röviden.

E sorok megírására egy helytelen elnevezés adott okot és ez a *Zadák-féle úszókészülék*.

Érdekes magyar eredetű úszókészüléket sejtettem e név alatt s ezért siettem legutóbbi budapesti tartózkodásom alatt a Császárfürdőbe, hogy személyre vegyem. Menyire bámultam azonban, midőn e helyett egy mentőkészüléket találtam, mely nem áll tulajdonképen másból, mint levegővel feltűjt zsákokból. Hogy ezek mily aprólékos formával és szíjjazattal vannak ellátva, — az mellékes; a földolog az, hogy a levegő be lesz fújva tartányokba és képes az embert a víz felszínén tartani. *Ez tehát mentőkészülék*, mert megakarja óvni az embert a vízbe fullástól s erre vall a hirdetőnévken látható színes kép is, mely világosan mutatja a szemlélőnek, hogy az az egy ember, ki a Zadák-féle készülék nélkül ment a vízbe, az

belefut, míg a többiek örömmel ragadják meg az alkalmat, hogy őt kimentsék.

Minthogy már megérkeztem, a mentőkészülékeknel, nem mulaszthatom el egy-két általános dolgot elmondani, mely utmutatóul szolgáljon a jövőndő feltalálóknak és figyelemzetesül a használó közönségnek.

Az emberi test tudvalevőleg négy főalkatőrészből áll: hús- és zsiranyagok, csont és folyadék. Ezen „építőszerek“ közül csak a zsiradékok könnyebbek a víznél (fajsúlyuk=0.93) Ha valamely testben elegendő mennyiségű zsiradék van felhalmozva, akkor az a vizen úszni fog minden mesterséges mozgás stb. nélkül. Tényleg tátunk embereket, kiknek egészben véve oly fajsúlyuk van, hogy hanyat vagy oldalt fekvé úsznak a vizen. De ezeknek száma csekély, daczára annak hogy a súlykülömbőség csak igen csekély; hiszen tudjuk, hogy a tüdőknél jó erős felszívása levegővel (melynek fajsúlyja a vízre vonatkoztatva=0.00129) rendszerint már elég, hogy arcuk kis része a vizen kívül maradjon. Ezt mindenki megpróbálhatja önmagán, ha mély vízben álló helyzetben erősen hátra szegezi fejét úgy hogy homloka, arra és esetleg még szája is közel vízszintes helyzetben legyen. Látjuk ebből, hogy sok levegő nem kell annak a súlykülömbőségnek a kiegyenlítésére, mely az emberi test és a víz között létezik, (előbbi fajsúlyja=1.066, míg a vízé=1) különösen akkor, ha tengeri vízről van szó, melynek közepes fajsúlyja a sótartalom miatt=1.029! Sőt mint-hogy igen sok ember testének fajsúlyja nem nagyobb, mint a tengervízé, azért a legtöbb ember úszik a tengeren, ha nyugodtan hanyat fekszik.

Minthogy a levegő igen olcsó és mindenütt feltalálható, a hol emberek vannak, azért a legtöbb feltaláló ezt az anyagot igyekezett felhasználni, Pedig semmi sem helytelenebb és veszélyesebb, mint ez! A levegőt be kell zárni valamilyen tartányba; amíg ez jó, addig hasznavehető a készülék is. De mihelyt valamilyen nyílás keletkezik, a veszély óriási lehet, mert a levegő helyébe víz lép és ennek minden literje egy kilogrammot nyom. Ekkor a mentőkészülékből csakhamar vészthozó-készülék

lesz, mely még egy gyakorlott úszónak is nagy akadályokat képez!

És ilyen a Zadák-féle uszó-, jobban modva mentő-készülék is. Hogy eddig még nem esett vele nagyobb baj, az még nem szól jósága mellett; de minthogy a levegő-tartó kiszakítható anyagból van, csak nagy óvatossággal használandó. Eddig nem is találtak még fel oly mentő-készüléket, melynek légtartója oly kitűnően volna védve, mint az emberi tüdő és ennél fogva egyedül csak az olyan készülékek bírnak tényleges haszonnal, melyek a levegőt nem használják.

A természet sok mindenféle anyagot állít az ember rendelkezésére, melyek könnyebbek a vízzel és nem szivódnak tele vízzel. A legismertebb ezek között a parafa. És minthogy a természet változatlan alaptörvényei semmi körülmények közt nem hagynak cserben, és a parafának fajsúlya mindig megmarad 0.24-nek, — azért a legegyszerűbb és legbiztosabb anyag a mentőkészülékhez a parafa, melyből már 5 kilogramm is tetemes könnyítést okoz, ha a hónaljak magasságában van alkalmazva, — és 10 kilogramm már teljesen megóv a vízbefulástól, ha czelszerűen alkalmaztatik. Ez utóbbi tárgyról más alkalmkor. Pola, 1892 augusztus 17-én.

Schwanda Gusztáv

KORCSOLYÁZÁS.

A kalocsai korcsolyaegylet aug. 14-ikén tánczestélyt rendezett, mely szép hasznot hajtott az egyleti pénztárba.

T Á R C Z A.

Nemzetközi sportkiállítás Scheveningenben

Németalföld székvárosában, Haagban, a természet szépségei által vonzott turista, ha követi a gyönyörű hárs-, bükk- és cserfasorokat, ezek nyomán jó félórai gyaloglás alatt kijut az északi tengernek Ostendével versenyző fürdőhelyére, Scheveningenbe.

Itt a legkedvezőbb fekvésű helyen, szemben a fürdői élet középpontját képező, 6 év előtt leégett és azóta újra fölépített impozáns Kurhaus-sal, emelkedik ama ideiglenes épület, melyben az életrevaló hollandusok máris minden nemzet előtt ismert tengeri fürdőjük nagyobb vonzerejére nyitották meg ez év júniusában négy havi tartamra az első nemzetközi sportkiállítást.

A regens-királynő védnöksége alatt álló kiállítás rendező bizottsága hosszú névsorban magába foglalja Németalföld kitűnőségeit; a központi bizottság mellett a sport egyes ágait is külön bizottságok képviselik; külföldi bizottságok a német, angol, ausztria-magyarországi, belga, dán, spanyol, franczia, norvég és svéd. A névsorban csak az egy Odescalchy Géza herczeg szerepel mitőlünk.

35,000 négyszögméter a terület, melyet a kiállítás elfoglal egy hosszukás főépülettel és ennek egyik hosszoldala mellett elterülő tágas kerttel, körülvéve nyílt galeriáktól, hol az elmaradhatlan Van Houten cacao egyéb ivó és étkezési helyiségek együtt foglalnak helyet a különféle bazárok közt; a tér közepén emelkedő pavilonban hollandiai katonazenekar játszik többször napjában.

Maga a főépület úgy mint a hozzá szegődő galeriák is teljesen fából készültek; a padlózatnak ujnyi széles rései folyton veszélyeztetik a járókelők esernyőjét-sétabotját, de meg az épület tűzbiztonságát is. Épen ottlétem

LÖVÉS Z E T.

Díjlövészet.

A budapesti polgári lövőházban 1892 aug. 14-én tartott rendes díjlövészetben a következő czéllövők nyertek:
A 225—300 méter távolságu honvéd czéltáblán 20 lövés közül legtöbbször talált:

1. Matheidesz Dániel 2. Welsch Emil 3. Jellenek Antal 4. Benkő Ferencz 5. Arnold Itóbert.

A 225—300 méter távolságu honvéd czéltáblán közép övesre:

1. Déván Károly 2. Welsch Emil 3. Reich Zoltán 4. Jellenek Antal 5. Arnold Róbert.

A pisztoly czéltáblán 20 lövés közül legtöbbször talált:

1. Dr. Axamethy Lajos 2. Puttornyay Jenő 3. Roskonyi Károly 4. Jellenek Antal 5. Binder Pál.

A pisztoly czéltáblán középlövésre:

1. Mihály Ferencz 2. Dr. Axamethy Lajos 3. Lax Adolf 4. Puttornyay Jenő 5. Roskonyi Károly.

Mélylövés A kezdők czéltábláján legtöbbször talált:
Kördíjak:

1. Gerstenberger Emil 2. Bach János 3. Kohler Alajos.

A kezdők pisztoly czéltábláján legtöbbször talált:

1. Lax Adolt. Összes lövések száma 2000.

A budapesti polgári lövőházban aug. 21-én tartott rendes díjlövészetben a következő czéllövők nyertek:

A 150 méter távolságu rendes czéltáblán 20 lövés közül legtöbbször talált:

alatt tűzilárma is volt egyszer, a padló alatt összegyűlt szemétnak valószínűleg elejtett gyutatól való meggyulása következtében. Hogy nagyobb baj nem történt, csak az épületben szerteágazó vízvezetéknek és annak is köszönhető, hogy a veszedelem azonnal észrevéttetett.

Nem lehet itt referálnunk a kiállításra érkezett bejelentések számáról és arról, hogyan csoportosulnak ezek az egyes szakok és országok szerint, mert erről maga a hivatalos katalógus vaskos kötete sem nyújt felvilágosítást; de az olvasó talán szívesen el is engedi nekünk az ilyenféle statisztikai adatok közlését. E helyett inkább térjünk át a kiállítottak ismertetésére. A sportnak egyes ágai felett az áttekintést megkönnyíti a nagyjában azok szerint keresztülvált rendezés, minden hibája és fogyatékosága mellett is.

Átlépve a kiállítási épület nagyarányu de izléstelen főhomlokzatának küszöbét, legelőbb is a halászat csoport előtt állunk. Oly tenger melléki országban, a milyen Hollandia, nem csoda, hogy ez teszi a kiállítás legjelentékenyebb részét; hogy azonban itt a legkevesebb az, ami a halászat sportszerű üzésével áll összefüggésben (ki van állítva péld. halászbárkák, osztriga telepek mintázatai stb.), azt nem akarjuk mint gáncsot említeni, mert a kiállításnak is hivatalos czime: „Nemzetközi sport-halászati- és lókiállítás.”

De hogy a vízi sport egyéb ágai nincsenek szintén megfelelően képviselve, méltán csodálhatjuk oly nemzetnél, mely csak nemrég szinte fejedelmi módon ünnepelte egyik honfitársát, az amsterdami Ooms-ot, midőn az, Angliából a Henley-regattáról mint a „Diamond-sculls” nyertese tért haza. Egy versenyskiff, hozzá nem is Hollandia, hanem Franciaország részéről kiállítva, egy pár többbevezős csónak kényelmes hölgyülésekkel angol gyárostól, no meg versenycsónakok apró modelljei és faldisz-

1. Gábrinyi Samu, 2. Welsch Emil, 3. Jelleuek Antal, 4. Arnold Róbert, 5. Wolf D. György.

A 150 méter távolságu rendes czéltáblán középlövésre:

1. Gábrinyi Samu, 2. Deván Károly, 3. Mathaidesz Dániel, 4. Arnold Róbert, 5. Welsch Emil.

A pisztoly czéltáblán : 0 lövés közül legtöbbször talált:

1. Dr. Axamethy Lajos, 2. Rosconyi Károly, 3. Pórtornyay Jenő, 4. Wolf D. György, 5. Jellenek Antal.

A pisztoly czéltáblán középlövésre:

1. Dr. Axamethy Lajos, 2. Rosconyi Károly, 3. Wolf D. György.

Mélylövés. A kezdők czéltábláján talált: Kördíjak:

1. Dr. Papp József, 2. Oberbauer Jenő, 1. Bach János, 2. Kohler Alajos, 3. Kohler Károly.

A kezdők pisztoly czéltábláján legtöbbször talált:

1. Lax Adolf, 2. Welsch Emil.

Összes lövések száma 2140.

Erczhegyi Ferencz

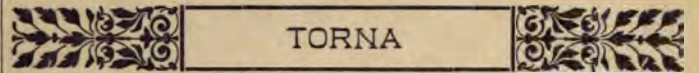
lövész-mester.

A pankotai lövészegylet jubileuma. Pankotának aug. 20-án nagy ünnepe volt, mert e napra esett a pankotai lövészegylet 50 éves jubileuma. A r. kath. templomban Szathmáry Géza plébános mise közben lelkes beszédet intézett a lövészegylet tagjaihoz, elmondva az egylet 50 éves történetét s kéré az egylet tagjait, hogy fogadják tőle e nevezetes nap emlékére az általa készített érmeket. Körülbelül 50 érmet osztott ki. A lövések a templom előtt többször sortűzet adtak. D. u. a lövészek zeneszóval vonultak ki a zöldkertbe, hol ünnepély volt. A díjlövészet 5 óraker ért véget; az I-ső díjat (20 frank) Nagy József, a másodikat (10 frank) Fogl Manó, a III-ikat (koroná-

nek beváló evezők Hollandiából, — ennyi az egész, mit az evező-sport-ból találunk. Valamivel jobban van képviselve a vitorlás sportja, de itt is Hollandia kiállítását, melyben, csak a különböző bel- és külföldi versenyekben nyert érme és dísz tárgyak nagy sokasága imponálhat, felülmúlja Franciaországé. Itt függ a falon az „Union des Yachts français“ egy kimutatása, melyből kiolvashatjuk ezen testület tagjait és a hajólétszámot: 264 hajó! Ezek egyike másika be is van mutatva fényképben vagy vízfestményben. Szakembereket érdekelhetik a számos vázlatos fa-modellek, melyek a hajótest idomait hivatvák előtüntetni, többnyire a méretek közlésével; in natura kiállitva csak egy kissébb yachtot találunk.

Ki van állitva egy Daimler-motoros hajó is, azonkívül mint kuriózumot fell említenük egy olyan vízi veloczipédet, melynél a lábak munkája fogaskerek áttétel segítségével propeller-csavart hoz mozgásba. — Ha még megemlékezünk egy vitorlás sandolinról, ki van merítve a vízi sportról mondható, mert az itt legjobban szembe-tűnő, jó sok helyet betöltő, teljesen felszerelt mentőcsónakról és különféle hajómodellekről, (halász bárkák és transalantikus gőzösök) mint nem sporttárgyokról többet nem szólunk. A sport, mit a vizakkor nyújt, ha zézus alá hült már örvendetesebb módon van képviselve. Itt a budapesti korcsolyázó egylet is ki akarta állítani városligeti csarnokának fénykép-felvételét és tervrajzait, de bejelentésével elkésett. Igy Magyarország teljesen hiányzik a kiállításról, mert katalogusban található „Gedeon von Rohonagy, Vienne“ és „Rohonczy G., Buda-Pest“ „Columbus“ korcsolyáját is hiába kerestem. E helyett egy hollandiai gyáros saját készítményű „Columbus“ korcsolyát mutat be; tökéletes hasonmása a Rohonczy-félének, csak a védjegy hiányzik róla! — Korcsolyák általában nagy számban vannak kiállitva Németország, Hollandia, Anglia,

zási emlék-érem) Kaiser Péter, a IV-iket Kaufmann Ignác nyerte volna meg, de lemondott a díjról, így tehát a IV-ik díjat Véber Leó (tajt pipa) nyerte el. A versenylövészet 7 óraker ért véget s az I-ső díjat Titizer, a 2-dikát Kaufmann J., a 3-ikat Abfal F. nyerte el. A czéltáblák 200 lépésnyire voltak az állásponttól s Verndl-féle fegyverrel lőttek.

TORNA

A „Magyar testgyakorlók köre“

1892-ik évi őszi nyilvános versenyének feltételei.

I. Nyilvános viadal az ügétő-verseny-téren

Verseny nap: 1892. szeptember 18-án (élután 2 1/2 óraker.

Nevezési zarnap: 1892. szeptember 11-én este 8 óraker.

I. Juniorok versenye. (Zárt verseny.) 100 m. síkfutás. Versenyezhet oly tag, ki nyilvános viadalon érmet még nem nyert. Első beérkezőnek bronz érem.

II. Kerékpár verseny. (Zárt.) 2000 m. Bárminemű gépnek. Győztesnek ezüst-, másodiknak bronz érem és hat indulónál, harmadiknak is bronz érem.

III. Record verseny. (Nyilt) 1000 méteres síkfutás. Mindazok, kik a kitűzött távot 3 perc 10 mp. alatt teszik meg ezüst-érmet, kik 3 perc 20 mp. alatt teszik meg bronz érmet nyernek. Elsőnek, de csak ha a kitűzött recordon belül jön be tiszteletdíj is jár.

IV. Súlyemelés. (Zárt) 30 kgm. nehéz vasrudal. Győztes ki a 30 kgm. vasrudat legtöbbször emeli mellről fejfőlé. Holtverseny esetén kisebb súlyokkal való emeléssel döntetik el a verseny. Elsőnek ezüst-, másodiknak és harmadiknak bronz érem.

V. Síkfutás. (Nyilt) 100 m. Elsőnek ezüst érem, ha a távot 12 mpercen belül teszi meg. Másodiknak bronzérem és hat indulónál a harmadiknak is bronz érem. Ha a kitűzött record nem lesz elérve, elsőnek is bronz érem jár.

Svéd- és Norvégországból; legtöbb perze Hollandiából; csaknem mind fatalpu, szijakkal felkötendő, még a mű korcsolyázáshoz készült is. Svédország elül-hátul roppant szuros hegyben végződő pengét látszik kedvelni; a kiállított korcsolyák legtöbbjének cipőre erősítése elül „Victoria“ módra történik, míg sarokban csak szijak csatolják a korcsolyát a lábhoz — les extrêmes se touchent! Csupán mint kuriózumot említjük fel egy svéd gyárosnak korcsolyáját, melynél a penge görbülete egy arra működő csavar segítségével változtatható. — Norvégiából L. H. Hagen mutatja be minden egyéb versenykorcsolyát háttérbe szorító pehelykőnyű készítményét, melynek hosszú egyenes aczélpengéje aluminiumcső hasitékaiba van illesztve. Nagyon érdekes része a kiállításnak az, mely a legjobb németalföldi korcsolyázók által használt versenykorcsolyákat mutatja be, legtöbbjénél a cipővel együtt, azoknál t. i. kik Hagen-féle korcsolyát használnak, mely szögecseléssel rá van erősítve a saroknélküli, egész vékonytalpu cipőre. Egy üvegszekerényben pedig kivannak állitva az általuk bel- és külföldön nyert versenydíjak.

Van a kiállításnak egy történelmi része is. Régi rozsdás korcsolyák mellett ott találjuk az ősök csontkorcsolyáját is. Amott a század elejéről való versenydíjak kötik le figyelmünket; hogy pedig régi illusztrációkban sincs hiány, csak természetesnek fogjuk találni, hiszen a mult századok jeles festői is sokszor előszeretettel választották tárgyul a jégpálya mozgalmal életét. De modern illusztrációkban sincs hiány. Hollandia jelesebb korcsolyázóinak fényképei többször is ismétlődnek; versenyekről való pillanatnyi felvételek, képek az amsterdami jégpályáról stb. sűrűen fedik a falakat. Az amsterdami korcsolyázó egylet kiállította a jég gondozására szolgáló eszközeit is; a budapesti korcsolyázó egylet feltűnést keltett volna másutt ugylátszik némigen ismert jéggyalujával.

VI. Bajnoki gyaloglás. (Fair walking) (Zárt.) Harmadik vetélkedés. A bajnokjelöltség feltétele, hogy a győző az 5000 méter távot 28 percen belül tegye meg. Ha az eredmény a kitűzött idő alatt el nem éretik, úgy a verseny egyszerűnek tekintetik, a bajnokjelöltség megszűnik, de az ezüst érem úgy az első mint másodiknak kiadatik. Az első és második vetélkedésnél, az elsőnek bajnokjelöltség s ezüst érem, a másodiknak ezüst érem, harmadiknak bronz érem, ha legalább 6, s negyediknek is bronz érem. ha legalább 8 indul. A harmadiknak vetélkedés díja bajnok cím, arany érem és bajnoki ezüst serleg. Másodiknak ezüst, harmadik s negyediknek bronz érem. A bajnokság feltétele, hogy a győztes a kör három egymásután következő viadalán, a kitűzött időn belül győztes legyen.

Védő: Vidor Jenő bajnokjelölt.

VII. Távolugrás. (Zárt.) Minden versenyzőnek a próbaugráson kívül, mely nem számít, ugrás engedtetik meg, ezek közül a legnagyobb vétetik számítás alapjául; az ugródeszka magassága 10 cm. Hátraesés vagy visszalépés az ugrást érvénytelenné teszi, de az mint a megengedett 3 ugrások egyike számításba jön. Elsőnek ezüst-, másodiknak bronz, és hat indulónál harmadiknak is bronz érem.

VIII. Kerékpárverseny. (Nyílt.) 5000 m. Bárminemű gépnek. Elsőnek ezüst-, másodiknak bronz és hat indulónál harmadiknak is bronz érem.

IX. Távfutás. (Zárt.) 3000 m. Elsőnek ezüstérem, ha a távot 11 percen belül teszi meg, ellenkező esetben, bronz érem. Másodiknak bronz-, és hat indulónál, harmadiknak is bronz érem.

X. Súlydobás magasba és távolba. (Nyílt.) Súly 7¼ kgm. Távdobásnál minden résztvevőnek 3 dobás engedtetik meg, a magasdobásnál minden magasságnál, javító dobás van megengedve. Győztes, kinek centiméterekben kifejezett eredménye legnagyobb. Elsőnek ezüst érem másodiknak bronz- és hat versenyzőnél, harmadiknak is bronz érem.

XI. Nővendékek kerékpárversenye. Pálya egyszerű körül. Bárminemű gépnek. Első és második tiszteldíjat kap.

XII. Gátverseny. (Zárt.) 600 m. 8 drb. 1 méter magas

gáttal. Elsőnek ezüstérem és tiszteletdíj, és másodiknak bronz érem.

▲III. Vigasz verseny. 200 méteres síkfutás. Résztvehetnek mindazok, kik az nap bár versenyeztek, első díjat nem nyertek. Elsőnek bronz érem.

II. Országuti verseny (Hatvan-Budapest közt.)

Versenynap: 1892, október 23-án.

Nevezési zárnap: 1892, október 20-án este 8 óra.

I. C z é l v e r s e n y. (Go-as-you-please.) Nyílt. Versenyzők járhatnak és futhatnak. Indulás Hatvannál a 60 kilométeres jelzőkőnél d. e. 10 órakor. Elsőnek arany érem, ha 6 órán belül teszi meg a távot, különben ezüst. — Mindazok továbbá, kik hat órán belül jönnek be ezüst éremmel, mindazok kik 7 órán belül jönnek be, bronzéremmel díjaztatnak. — Cél a hat kilométeres jelzőkő a Kerepesi-uton.

II. K e r é k p á r v e r s e n y. (Nyílt.) Bárminemű gépnek. Elsőnek tiszteletdíj, és ha a távot 2 óra 15 percen belül teszi meg, ezüst, ellenkező esetben bronz érem. Mindazok, kik 2 ó. 15 p. belül jönnek be ezüst érmet kapnak, különben másodiknak bronz-, hat indulónál harmadiknak, nyolcz indulónál 4 diknek is bronz érem. — Indulás Hatvannál a 60 kilométeres jelzőkőnél d. u. 2 órakor. Cél a hat kilométeres jelzőkő a Kerepesi-uton.

J e g y z e t

Nevezések a titkári hivatalba (V. Markó-utca 31. sz.) csakis ajánlottan, a borítékon azon megjegyzéssel küldendő, hogy nevezést tartalmaznak.

Tét a pálya-versenyeknél, egyleti tagoknak 50 kr., idegeneknek 1 frt. — A 6. pontnál egyleti tagoknak is 1 frt.

Tét az országuti versenyeknél, egyleti tagoknak 1 frt. idegeneknek 2 frt.

▲ nevezéseknél megírandó:

1. Vezeték és keresztnév.

2. Polgári állás.

3. Lakás.

4. M e y i k s p o r t - e g y l e t n e k t a g j a a z i l l e t ő n e v e z ő é s m i l y e n v e r s e n y r e n e v e z .

A jégnek egy másik sportja: a *jégvitorlázás* szintén derekasan lehetett volna képviselve, ha az ászakamerikai egyesült államok — hol pedig a Hudson folyón találjuk eme sportnak igazi hazáját — a kiállításról teljesen távol nem maradtak volna. Így is azonban nem kevesebb mint négy jégjachtot találunk; valamennyi hollandiai készítményű. Ezek közül kettő olyan, mely vizen is használható mint vitorlás csónak; télen egyszerűen szántalpakra helyeztetik és kész a jégvitorlázás, mely azonban az amerikaiak könnyed szerkezetével bizonyára nem fog versenyezhetni.

Kézi vitorlát nálunk is improvizálnak néha a kocsolyázó gyerekek, szétnyitva a szélben tetsőbátjukat. Canadából és Svédországból külön erre készült vitorlát látunk kiállítva: finom szövetből és könnyű bambuszrudakból készülvén, alig érzi annak súlyát, aki megpróbálkozik vele. A téli sporthoz Skandináviában és Finnországban már régen tartozik, sőt ott szinte nélkülözhetetlen közlekedési eszköz, Európa többi államaiban azonban csak Nausen grönlandi útja óta figyelemre méltatott a *sky*. Ilyent Svédország, Norvégia és Canada részéről látunk kiállítva; ilustratiók is magyarázzák annak alkalmazását. A *sky* könnyű fából készült, körülbelül 1 ujjnyi vastag tenyérnyi széles és 2—3 méter hosszú, elől tetszős formában telgörbült talp, melyből egyet-egyet költve jobb és bal lábunk alá, rajta hőmezők felett hosszú bot segítségével könnyen tovasiklunk. Össze nem tévesztendő a leginkább Canadában használt „*truger*”-rel, mely a lawn-tenis ütőhöz hasonlít és csak arra való, hogy a vastag hórétegen be nem süppedve fennjárassunk, anélkül hogy azon tova is csuszhatnánk. Ez inkább megfelel az alpesi turisták által is használt „*Schneereifen*”-nek, míg a *sky* a szántalpra emlékeztet.

A „*toboggan*” nem egyéb mint iskolás gyerekeink

kézi szánkójának tökéletesített formája. Amerikában, Skandináviában, Oroszországban és a Davosban, St. Moritzban telelő angol kolóniáknál kedvelt sport eszköz. Ki is van állítva több példányban a megnevezett helyek mindenikéről, Oroszországot kivéve, mely egyáltalán távolmaradt a kiállításról.

Oroszország távolmaradása mellett is meglepő a kiállított lovas *szánok* sokasága és szépsége. Találunk itt valóban remek diszpeldányokat. Meg kell emlékeznünk egy a svádek részéről kiállított olyan szánkóról is, melyet a rajtaülő vagyis inkább álló maga mozgattat, olyképp hogy felábon a szának egvik talpára áll és kezeivel a felnyuló korlátra támaszkodva, másik lábával kegyetlenül rugdossa hátra a havat, ezáltal álitólag gyors mozgásba hozva különben könnyed csinos szerkezetű, kerékpáros-csengővel- és lámpával felszerelt járművét.

A szánokkal áttértünk a vizisportról a szárazföldre. Nagyon gyöngén találjuk képviselve a *lovaglás és kocsizás sportját*, daczára Anglia közelségének. Látszik hogy Hollandia nem alkalmas talaj ezen sport virágzására. Hasonlót mondhatunk a *vadászatról* is, hol leginkább csak az angol és németalföldi gyarmatokból származó exotikus trophaeák ragadják meg figyelmünket. Ausztriának jelentéktelen agancsai mellett magyar főuraink remekelhetek volna egy idevágó kiállítással. Norvégiának prémáru minden szépségük mellett a sport embert, ki csak sporttárgyakat keres a kiállításon, csak annyiban érdekelhetik, amennyiben felhívják figyelmét ezen országra nemcsak a turisztika, hanem a vadászat szempontjából is.

A *turista sportot* kis helyen, de elég szépen látjuk képviselve. Leginkább vonza itt magához a közönséget egy plastikai kép, hófedte sziklak között czélja felé törgető hegymászó társaságot mutatva. Az egész elég hiven utánozza a természetet, de semmit mondó; továbbra tud-

5. Versenyszín (test, sapka öv.)

6. Tét melléklendő.

A nyílt versenyekben minden magyar sport- s torna-klub rendes tagja vehet részt.

Nevezéseket a választmány indokolás nélkül visszautasíthat.

Mindezen versenyeknél a «Magyar testgyakorlók köre» versenyszabályai irányadók.

Zárídon túl érkezett nevezések tekintetbe nem vétetnek, ugyisintén a tétnélküliek sem.

Budapesten, 1892. július 28-án.

A „Magyar testgyakorlók köre” választmánya.

Tornatanitói pótvizsga. A nemzeti tornaegylet ezennel közhíré teszi, hogy a tornatanitói pótvizsgálatot f. évi szeptember 10-én tartják

TURISZTIKA.

A budapesti hegyvidéki turista egylet szombaton este ünnepelte elnökét rákosfalvi Méző János kir. tanácsost, arczképe léleplezése alkalmából. Az ünnepélyt este 8 órakor díszülés nyitotta meg, mely alatt az arczképet leleplezték. Azután banquet s táncz volt.

CSÓNAKÁZÁS.

A flumei csónak egylet tagjai, Dr. Várady Gábor kir. ügyészek, a flumei csónak egylet alelnökének, az egylet körében teljesített fáradhatlan tevékenységének elismerésül, egy remek kivitelű ezüst dohányszelenczét ajándékoztak.

A „Torontál koresolyázó és hajós egylet” a király születésnapja alkalmából tagjai azok családjai és vendégei részére fényes mulatságot rendezett. A mulatság részesei nagyobb részt az egylet hajóin délután kirándultak a nagyerdőbe, a

hol házi versenyeket rendeztek. Volt magasugró, távugró, síkfutó és akadályfutó verseny, mely utóbbinak díját, egy szép művü tintatartót, Daniel Ferencz nyerte el.

VELOCIPÉDEZÉS.

A velocipéd őse.

Még egy századja sincs, hogy a velocipédet föltalálták s óriási haladást tett a tudomány e téren. Hogy olvasóinknak e haladásról némi fogalma legyen, itt közöljük az őse-velocipédnek rajzát. A németek állítása szerint Drais báró fedezte ezt föl s Németországból került Fran-

ciaországba és Angliába. A francziák azonban maguknak tulajdonítják a fölfedezés dicsőségét. Hogy különbben minő szerszám szerént volt ez s hogy a velocipédezés mily módon ment rajta, azt maga a kép is megmagyarázza.

ják lekötni figyelmünket a kiállított turista-felszerelések és azon remek fényképek, melyek nem csak az Alpok, de a Kaukasz vad szépségeit is mutatják. A képek némelyikén vakmerő hegmászókat látunk hajmeresztő helyzetekben; mindjárt ott van egy üvegsekrény is, a hegyek közt történt szerencsétlenségekre emlékeztető reliquiákkal, mint elszakadt kötelek, összerongyolt ruhadarabok stb.

A turisztika mellett meg kell emlékeznünk a fényképezés modern sportjáról is. Azon általános kedveltség mellett, melylyel ez napjainkban találkozunk, nem igen érthető, hogy egyetlenegy czégtől látunk csak fényképező készülékeket kiállítva. Ha amatőrök által készült felvételeket akarunk látni, össze kell azokat keresgelnünk ott ahol az egyes sportágakhoz tartozó ilustrációk közt ilyeneket is találunk.

A velocipédezés sportja Hollandiában nagy elterjedtségnek örvend és ennek megfelelően is van képviselve. Belföldi és német gyárosoktól és angol gyárak hollandiai képviselőitől összesen 110 gépet találunk kiállítva. Ezek közül szinte kuriózumkép emelkedik ki egyetlenegy magas gép. A tandemek közt látunk nemcsak két — hanem három üléseset is; szintén kuriózum számba megy azon három kerekű gép, mely nem lábbal hanem kézzel mozgatott emeltyű által hajtatik. Feltűnő e kiállításon, mennyire dominálnak az idomtalan pneumatic és az eléggé karcsu cushion az elenyésző kevés tömör abroncs fölött de Hollandia és a szomszédos Belgium kerékpározói rá is vannak utalva az újításra városaik kövezete és azon körülmény miatt, hogy országutaik is — legalább a tenger melléki homokos vidéken — élökre rakott téglákkal vannak kikövezve. — A kerékpározók egyéb felszereléseiből vajmi kevés a kiállított.

Leggyengébben látjuk képviselve talán valamennyi közt a tornázást az athletikával és különféle játékokkal

együtt, csupan 1—2 kiállító részéről bemutatott aprólékos tárgyakkal. Pedig hogy Hollandiában például az angolok ricket-játéka is komolyan üzetik, mutatja a kiállított bajnoki serleg.

Két mellékterem szolgál az irodalmi termékeknek. Albumok, sportkönyvek, tolyóiratok köteteinek befogadására készültek a fali szekrények, de nagyrészt üresek. Pedig mily érdekes és tanulmányos alkalom lehetett volna ez a különféle országok sportirodalmának megismerésére! Egy több öles asztalt látunk sűrűen megrakva olvasásra kitett újságokkal, de közzelebb jöve, vesszük észre, hogy azoknak fele talán ide nem való politikai lap. A sportlapok közt hiányzanak a legjelesebb angol és német termékek; a belföldi sajtó azonban ugylátszik hogy teljesen van képviselve és kalapot kell emelnünk Hollandia olvasóközönsége és sportköreinek irodalmi tevékenysége előtt, midőn azt látjuk, hogy e kis országban az egész sportra kiterjedő két nagy hetilap mellett még egyes sportárgyakat szolgáló négy kisebb lap is létezik.

Van a kiállításnak egy képző művészeti osztálya is; több termet töltenek be itt a festmények, melyek tárgya azonban gyakran semmi összefüggésben sem áll a sporttal. Ezen jelleg végig húzódik az egész kiállításon; méltán kérdezhetjük például, mit keresnek itt a lakás berendezések, amilyent vagy nyolcz fülkében találunk. Játzó- vagy vadászszobát egyet sem; istálló berendezést is csak egy mutat a nyolcz fülke közül. A ruházati ipar sem állított ki csupan sportöltözeteket, az ékszerészek csupan versenydíjaknak alkalmas tárgyakat stb. A mi pedig a főépülethez csatolt galeriákban van, az már nem is akar más lenni mint bazár. Ott találjuk a minden kiállításról elmaradhatatlan „magyar csárdát” is, világoskék atillába bujtattott cigányaival. A bejáraton eme felirat diszlik: ISTEŒ ALGYON!

Földváry Tibor.

A Hunnia magyar bicycle klub Szent István napján a Dunaföldvár és Budafok közötti országúton kerékpárversenyt rendezett, s az elért eredmények, tekintve a nagy hőséget s a rossz utat, igen jóknak mondhatók. Az egyes versenyek lefolyása a következő volt: I. Ercsi-Budafok. Távolság 26 kilométer. Első lett ifj. Tritsch Ferencz 1 óra 8 percz alatt, második Rózsa Imre, harmadik Hízsnyay Gyula. II. Adony-Budafok. Távolság 40 kilométer. Első Holéczy Ignác, a ki 1 óra 53 percz alatt tette meg az utat, második Szabó Jenő, harmadik Müller Dávid. III. Dunaföldvár-Budafok. Távolság 90 kilométer. Elsőnek érkezett Pettan Gyula 3 óra 55 percz alatt, második lett Puch Henrik 4 óra 8 percz alatt, harmadik ifj. Füstér Imre 4 óra 54 percz alatt. A versenyek után Budafokon társas vacsora volt.

A kolozsvári kerékpáregylet aug. 20 ikán kirándulást tett Hidegszamosra.

Tordán egy kerékpáros lefőzte a vonatot. Együtt indultak a híres városból, a biciklista még betért Turba, áldomást tartott a Hármashasban, megérkezett Kolozsvárra, a vendéglőbe beszállt, kigyalogolt a vasúthoz és — fél óra mulva megérkezett a vonat.

Az aradi tornaegetlet kerékpárosztálya Nagyváradra kirándulást rendezett.

Dél-magyarországi kerékpár-verseny. Temesvárról jelentik lapunknak: Szent-István napján a temesvári kerékpáregylet versenyt rendezett. A lassu menetben Naschitz László nyerte el az első díjat (arany érem), a másodikat Zoller Reinhold (Fehértemplom). A délmagyarországi mester címet, magas keréken ifj. Petzelbauer Károly, alacsony keréken Deixner József nyerte el. A műfutásban Naschitz László nyerte el az első díjat, a juniorok versenyében Baschandt György lett a győztes.

Aranyérmek, diszkereszt és diszoklevel.

Csak akkor valódi, ha a sértetlen dugón ez az égetett felírás van: „Gróf Esterházi Géza.”

A gróf Esterházi Géza-féle COGNAC

orvosi tekintélyek által ajánlva, felette kellemes és jól ízlik, minőség tekintetében bármelyik francia gyártmánnyal versenyezhet, — ára pedig sokkal olcsóbb.

KÜLÖNLEGESSÉG.
**** **COGNAC**

mindenütt kapható.

A mi cognacunk tiszta borból van finomítva, minden idegen anyag hozzájárulása nélkül, miért is járványos betegségeknek kitűnő eredménnyel használtatik központi iroda:

Budapest, külső váci-ut 23.

A gr. Esterházi-féle cognac-gyár igazgatósága

ANGYALFÖLD.

A forgalomban levő valódi francia cognacokkal vetekedhetik. Szakértő vélemény: A gróf Esterházi Géza-féle cognac.

Lipese, Bordeaux, Nizza, Páris és Berlin.

Tiszta vér az egészség!

Titkos betegségek, sör, kiütések, halványság, általános lankadság, gyöngeség eltűnnek, egészséges vér mellett. Biztosítjuk a gyökeres eredményt, a mi módszerünk használata mellett.

Tudakozódásoknál válaszbélyegek melléklendők.

„Office Sanitas“ Paris

30 Fauborg Montmartre.

Epilepsia (nehézkór)

visszaesés nélkül gyógyítható.

A tudomány eme csodás sikere ezer és ezer alkalommal bebizonyult.

Bővebb értesítést ad a kellő levélpostabélyeg beküldése mellett,

„Office Sanitas“ Paris

30. Fauborg Montmartre.

BOKELBERG EDE

okleveles tornatanár.

Budapest, VIII. kerepesi-ut 9.

Elvállal tornaszerek készítését és tornacsarnokok be rendezését. Hazai ipar. A tornaszerek alakja és árai a nm. közokt. minisztérium által vannak jóváhagyva. Több bel- és külföldi kiállításon oklevéllel és eremmel kitüntetve. Néhai Rudolf trónörökös, József főherczeg szállítója.

Torna- és sportcikkék főraktára

alapított 1869-ben.

Lawn-Tennis és valamennyi angol labdajátékokhoz szükséges eszközök; veloczipédek, cocus ugrószőnyegek, permetezők, sport és tornaöltözetek, versenydíjak, koszoruk stb. legutányosabban szolgáltatnak.

(1893 január havában megjelenik nagy képes árjegyzékem, melyet mindenkinek kívánatra beküldök.)

Berendezett 1891. végeig 36 állami középiskola és tanítóképzde, 28 felekezeti középiskola és tanítóképzde, 8 leányiskola tornatermet, 3 katonai tornatermet, 31 nyári tornahelyiséget és 2 játszóteret; végre eleget tett számos egylet megrendelésének.

Bővebb felvilágosítást irodámban (VIII. Kerepesi-ut 9.) Levélbeli megbízások legpontosabban elintéztetnek.

özv. V. Bokelberg Ernőné áll. tornatanító és V. Bokelberg Ede tornatanár

Magán tornaterme.

Budapest, VIII. Kerepesi-ut 9 sz. (Pannonia száll. mellett.)

1. A tornaterem V. Bokelberg Ede saját terve után készült s a legjobb minőségű tornaszerekkel legdiszesebben van felszerelve.

2. Rendszeres tornázásban 6—16 éves fiu és leány-növendékek nyernek oktatást közös vagy külön órákban Bekelberg Ede illetve Bokelberg Ernőné szakszerű vezetése mellett.

3. Felnőttek, különösen Urhölgyek külön órákban vehetik igénybe a tornatermet.

4. Svéd gyógy-tornázás, Dr. Lisznyay megyei t. főorvos felügyelete alatt.

5. Tör-vívásban oktattatnak fiuk és leányok Bokelberg Ede által.

6. Táncban felügyeletünk alatt a leányokat Filó Gizella tánczmesternő, a fiukat Hobler F. tánczmester oktatja.

Beiratások eszközöltetnek, valamint bővebb felvilágosítás nyerhető irodámban (VIII. Kerepesi-ut 9 sz. I. em.) minden nap d. e. 12—1-ig.

FÖLDES Y L.

puskaműves Budapest, Muzeum-körut 9 szám.

ajánlja jó hírnevű

fegyvereit

kezesség mellett, továbbá mindennemű **revolve-
reket** és teljes **vadászfelszereléseket**.
Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek, javítások leg-
olcsóbban számíttatnak.

KARLSBADI
cipő-külön-
legességek.

Kajári
Dezső

Budapest, Dorottya-utoza 8. szám a.

Ajánlja legdusabb választékban

férfi-, női- és gyermek-czipő-árut
a nyári idényre

a legolcsóbb árak mellett. — Különös figyelemmel
regatta-, velocipédező-, turista és hegymászó
tornaczipőket, vadász csizmákat

mindennemű bőr- és vászonzól urak, hölgyek és gyermekek részére
ugymint: tisztí cipők, galoschnik vagy gumi cipők,
ugy szinte vízmentes cipőket és **kényes lábra kü-
lönlegességeket** nagy választékban raktáron tart.

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-czipő szerint leggyorsab-
ban eszközöltetnek.

Alapítottott

1850. évben

Ö Felsége a király legma- Minden verseny alkalmá-
gasabb személyes elisme- val legelső érmeikkel ki-
rése! tüntetett!

Cs. és kir. szabad. Chemiatechnikai labororium. hectograf., gummiáru és

KAUTSCHUK BÉLYEGZŐ-GYÁR

erőműtani és véső műintézet mindennemű irodai szükségletek gyára

vegyész **TINTNER J. E.** mérnök

A felsőcs kir. család több tagjának, ugyszint a legmagasabb bel- és
külhoni hatóságok, előjáróságok, intézetek stb. szállítója.

Budapest, Kigyóter 2. szám. — Bécs, V. Krongasse 6,
saját házában.

Különlegesség: Prince of Wales férfi-övek.

Az összes sport-
nemekhez szük-
séges ruházati
cikkek u. m.

Verseny és
Training
INGEK.

nadrágok, sapkák és czipők legna-
gyobb raktára.

Sigmund József

Budapest, IV. Városház-uteza 2-4

LAWN TENNIS CZIPŐK.

FLANNEL INGEEK.

Az iskolai tornázás összes ruházati kellékei.

Minden létező
cigaretta-
pirok között a
legtökélete-
sebb és felül-
mulhatlan,

valódi francia

szivarkapapiros:
Le GLORIA

Joseph Bardou & Fils-től

Perpignan és Párisban.

60 nagy arany érem, 16 nagy diszokmány,
20 „Hors Concours“ okmány.

Hüvely-különlegességek: „Le Gloria“ és
„Vrai Goudron“.

Kaphatók minden norinbergi és papir-nagykeres-
kedésben, valamint minden dohány- és szivar-
tőzsdében.

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Égész évre..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
és
kiadóhivatal
Budapest, József-körut
5. szám.
Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Az „Achilles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcs-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre” a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet, a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet, a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet, a „Budapesti Torna-Egylet a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet, a „Debreczeni Torna-Egylet, az „Egyetemi Athletikai Club, „Első Magyar Vivó-Egylet, az „Ersekújvári Vivó- és Torna-Egyesület, a „Fertői Csónakázó-Társaság, a „Győri Csónakázó-Egyesület, a „Kassai Korcsolyázó-Egylet, a „Kolozsvári Athletikai Club, a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet, a „Föv. Vivó-Club, a „Körmendi Athletikai Club, a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet, a „Magyar-Ovári Torna- és Vivó-Egylet, a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet, a „Makói Torna-Egylet, a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet, a „Lévai Torna- és Vivó-Egylet, a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet, a „Maros-Vásárh. Torna-Egyl. a „N.-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet, „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet, a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet, a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet, a „Nemzeti Hajós-Egylet, a Neptun Budapesti Evező-Egylet, az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület, az „Ó-Budai Torna-Egylet, a „Pécsi Athletikai Club, a „Pozsonyi Hajós-Egylet, a „Pozsonyi Torna-Egylet, a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet, a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet, a „Sátoralja Újhelyi Korcsolyázó-Egylet, a „Selmezi Akadémiai Athleta-Club, a „Soproni Korcsolyázó-Egylet, a „Szabadkai torna-Egylet, a „Szarvas Korcsolyázó-Kör, a „Szegedi Csónakázó-Egylet, a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet, a „Szegedi Torna-Egylet, a „Székely-Udvarhely Korcsolyázó-Egylet, a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet, a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet és az „Ujvidéki kerékpár- (Bicycli Egyesület, a „Pápai korcsolya-egylet, a „Torontáli korcsolyázó- és hajós-egylet, „Szegedi Kerékpár-egyesület, „Veszprémi torna-egylet, „Tordai korcsolyázó-egylet, „Budapesti Torna-Club, „Zombolyai atletikai club, a „Szászvárosi atletikai club, a „Szolnoki korcsolyázó-egylet, a „Budapesti polgári lövészegyesület, „Sportkedvelők köre”

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

TORNA

Egészségügyi szabályok az iskolában.

Most az iskolaév elején utánzásra méltó példát adott a nagybányai állami főgymnásium azzal, hogy f. hó hetedikén az iskola orvos és egészségtan tanár Dr. Herczinger Ferencz, Vida Aladár ellenjegyzése mellett, a következő egészségügyi szabályokat adta ki:

„Egészségügyi szabályok.”

Valamint az egészségnek fentartása és ápolása, ugy a bizonyos időközökben és évszakokban keletkező különféle megbetegedések és járványok elleni védekezés orvosi és egészségügyi szaktekintélyek által megállapított, kipróbált övrendszabályokhoz van kötve: ennél fogva a nagybányai m. kir. állami főgymnázium tanuló ifjuságát szoros mihez tartás végett a következő tudnivalókra figyelmeztetjük:

1. A föltétlen tisztaságra. Ügyeljen ugyanis minden tanuló ifju arra, hogy naponként gondosan mosakodjék, testét és ruházatát tisztán tartsa; lakó szobáját naponta többször szellőztesse olyképen, hogy ajtó ablak legalább 10 perczig nyitva legyen; gondoskodjék ágy- és fehéreműjének gyakran való változtatásáról. Tanácsos az ágyneműt hetenként többször szellőztetni!

2. Az étel és italban való mértékletességre. Ezért táplálót, jól elkészített meleg ételeket (kiváltképen húsfeleket) egyék kiki megfelelő mértékletességgel és lassan. éretlen, vagy rothadni induló gyümölcsöt egyáltalában nem szabad enni, az egészséges gyümölcsből is mentől kevesebbet s mennél ritkábban. Italul tiszta egészséges, jó víz használandó. Amely víz szintelen, szagtalan s ize nincs: azt általában jónak tarthatjuk; a sárgás színű szagos víztől tartózkodnunk kell. Kútvizet egyáltalában nem kell inni, mert az ártalmas. Városunkban legjobb az ugynevezett libamezei s a város fő terén levő közközut vize. A ki teheti, igyék ásványvizet.

3. Óvakodni kell a meghűléstől s a lábak átmedvedésésétől. Ha valakinek cipője vagy csizmája átmedvedett, igyekezzék azt mielőbb szárazzal felcserélni, avagy levetvén a nedves cipőt, szárítsa ki.

4. Ha testünk akár tornázás, akár más körülmények között felhevült s ennél fogva szomjuságot éreznünk: várjunk legalább egy negyed óráig a vizivással s akkor is figyeljünk arra, hogy a víz tulságos hideg ne legyen.

5. Felhevült állapotban nem tanácsos rögtön a szabad levegőre menni.

6. Szemeink látóképességének megóvása céljából szürkületkor tartózkodjunk az olvasás és írástól.

7. Reggel avagy délután nem tanácsos öhgyomorral jönni az iskolába vagy a templomba.

8. Bármely kezdődő rosszulnétnél: így kezdődő gyomorfájás, altesti fájdalom, hasrágás, hasmenés, szédülés, torokfájás, köhögés, mellfájás, mell- és oldalnyílás, fülzugas stb. stb. esetén azonnal orvosi segélyt kell igénybe venni. Ha valamely tanuló megbetegedett: ugy ezen körülményről a tanuló szülei vagy házi gazdái szóban vagy írásban értesítsék az illető osztályfőnököt.

A budapesti (budai) tornaegylet választmányja a napokban tartott ülésén elhatározta, hogy a rendszeres tornázást Zsinger Mihály vezetése alatt, e hónap 12-én kezdte meg. A tornaórák hétfőn, szerdán és pénteken esti 7—8 órák közt lesznek. A tanítás megkezdése alkalmával e hónap 10. és 11-én az Attila-utczai tornacsarnok udvarán levő tekepályán nagy verenytekedés lesz melyben részt vehetnek a tagok és az általuk bevezetett vendégek; díjul 5 csinos emléktárgy van kitűzve. Este társasvacsora lesz a szabadban. November 1-étől kezdve vívási tanfolyamot is rendez az egyesület Bély Mihály tornatanító vezetése alatt.

LÖVÉS Z E T.

Dijlövészet.

A budapesti polgári lövőházban 1892. augusztus hó 28. tartott rendes dijlövészen a következő czéllövők nyertek:

A 225—300 méter távolságu honvéd czéltáblán 20 lövés közül legtöbbször talált:

1. Reich Zoltán, 2. Pottornyay Rez ő, 3. Matheidesz Dániel, 4. Jellenek Antal, 5. Benkő Ferencz.

A 225—300 méter távolságu honvéd czéltáblán közléplövésre:

1. Arnold Róbert, 2. Benkő Ferencz, 3. Matheidesz Dániel, 4. Reich Zoltán, 5. Jellenek Antal.

A pisztoly czéltáblán 20 lövés közül legtöbbször talált:

1. Jaritz András, 2. Dr. Axamethy Lajos, 3. Pottornyay Jenő, 4. Wolf D. György.

A pisztoly czéltáblán közléplövésre:

1. Jaritz András, 2. Dr. Axamethy Lajos, 3. Pottornyay Jenő, 4. Wolf D. György.

Kördijak: (A kezdők czéltábláján)

1. Kohler Alajos, 2. Jaritz András, 3. Gedeon János. Mélylövés: Gedeon János.

A kezdők pisztoly czéltábláján legtöbbször talált:

1. Hubert Vilmos, 2. Kohler Alajos, 3. Popper Gyula.

Összes lövések száma. 2040

A budapesti polgári lövőházban 1892 szept. 4-én tartott rendes dijlövészen a következő czéllövők nyertek:

A 150 méter távolságu honvéd czéltáblán 20 lövés közül legtöbbször talált:

1. Némay Antal, 2. Jellenek Antal, 3. Arnold Róbert, 4. Benkő Ferencz, 5. Matheidesz Dániel.

A 150 méter távolságu rendes czéltáblán közléplövésre:

1. Némay Antal, 2. Jellenek Antal, 3. Benkő Ferencz, 4. Arnold Róbert 5. Welsch Emil.

A pisztoly czéltáblán 20 lövés közül legtöbbször talált:

1. Dr. Axamethy Lajos, 2. Jaritz András, 3. Mihály Ferencz, 4. Wolf D. György, 5. Binder Pál.

A pisztoly czéltáblán közléplövésre:

1. Jaritz András, 2. Dr. Axamethy Lajos, 3. Mihály Ferencz, 4. Lax Adolf 5. Binder Pál.

Kördijak: A kezdők czéltábláján talált:

1. Bach János 2. Kohler Alajos, 3. Kohler Károly. Mélylövés: 1. Kolman Antal, 2. Huhn Frigyes.

A kezdők pisztoly czéltábláján legtöbbször talált:

1. Lax Adolf, 2. Popper Gyula.

Összes lövések száma 1960

A budapesti polgári lövőházban 1892. szeptember 11-én tartott rendes dijlövészen a következő czéllövők nyertek:

A 225—300 méter távolságu honvéd czéltáblán 20 lövés közül legtöbbször talált:

1. Némay Antal, 2. Welsch Emil, 3. Benkő Ferencz, 4. Litschauer József, 5. Jellenek Antal.

A 225—300 méter távolságu honvéd czéltáblán közléplövésre:

1. Welsch Emil, 2. Reich Zoltán, 3. Litschauer József, 4. Benkő Ferencz, 5. Arnold Róbert.

A pisztoly czéltáblán 20 lövés közül legtöbbször talált:

1. Dr. Axamethy Lajos, 2. Detsinyi Gusztáv, 3. Jaritz András, 4. Wolf D. György.

A pisztoly czéltáblán közléplövésre:

1. Detsinyi Gusztáv, 2. Wolf D. György, 3. Dr. Axamethy Lajos, 4. Jaritz András, 5. Lax Adolf.

Kördijak: A kezdők czéltábláján talált:

1. Oberbauer Jenő, 2. Gedeon János, 3. Gerstenberger Emil.

T Á R C Z A.

A nők és a párbaj.

Irta: Rösztler Gyula vivó-mester.

(Felolvastatt a kecskeméti Rösztler-féle vivó-iskola június 16-iki vivó ünnepélyén.)

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Alig csalódom ha azt hiszem, hogy e perczen azt gondolják: „Mi közül a hölgyeknek a párbajhoz és viszont a párbajnak a hölgyekhez, mikor a hölgyek csak egyes regényírók tulcsigázott agyában szoktak párbajozni?”

Erre való tekintettel sietek kijelenteni, hogy az én hölgyeim sem egymással, sem férfiakkal nem párbajoznak hanem csak mint ok vagy okozat fordulnak elő a párbajnál.

Sajnos hogy még eddig nem akadt statisztikus, aki párbajok okainak feljegyzésére vállalkozott volna. mert ez esetben be lenne igazolva, hogy tiz párbaj közül kilencz a hölgyek miatt vivatik s csak egnél hiányzik a nő.

Ebből megmagyarázható az az érdeklődés is, melylyel a hölgyek a párbajok iránt viseltetnek s hogy a párbajt vivó ifjut mint egy hőst tekintik.

Ez volt egyik oka hogy a párbajok anyira elharapóztak; mert ma mikor sem keresztes, sem másféle háboruk nem tartatnak s az ifju nem me. et véres ütközetbe, bátorságát bebizonnyítani, szerintük csak egy ut van, — a párbaj.

A párbaj pedig akkor legérdekesebb ha nő miatt vivatik.

Vegyünk elő például két ifjut, kiknek egyike szőke és neve Aladár, a másik barna és a regényes Arthur névre halgat.

Ez a két ifju igen jó barát, mig egy nap az a szerencsétlenség nem éri őket, hogy szerelmesek lesznek. — Ez magában véve még nem szerencsétlenség, ha mind ketten nem ugyanazon leányba szeretnének így azonban elkerülhetetlen a bonyodalom.

Eleinte szépen együtt udvarolnak a választott hölgynek s csak arra ügyelnek, hogy véletlenül alkalma ne legyen a másiknak szerelmét megvallani, mert tudják, hogy aki előbb mer rendesen az nyer.

A folytonos ellenőrzés lassankint elhidegíti egymás iránt a jó barátokat, s lesik az alkalmat, hogy ős ze tüz-hessenek.

Az alkalom pedig nem szokott sokáig váratni magára. Egy nap az imádott hölgy — nevezük Irmának, — elejti keztyűjét, Aladár ur felakarja venni s fel is venné, ha Arthur ur el nem kapná az orra elől s így neki van alkalma átadás közben lopva megszorítani a kis kezecskét s Irma nagysám is ő reá mosolyog.

Arthur örül, Aladárban forr a m reg, de még nem szól, csak mikor eltávoztak, mondja Arthurnak;

Én felakartam venni Irma k. a. keztyűjét s ön elkapta előlem.

? — Miért nem volt gyorsabb?

— Mert nem számítottam rá, hogy majd elém tolakodik

— Mit?! én tolakodom, e sértésért elégtételt fog adni.

— Akármikor.

Mélylövés: 1. Hubert Vilmos, 2. Gedeon János, 3. Gerstenberger Emil.

A kezdők pisztoly czéltábláján legtöbbször talált:
1. Lax Adolf, 2. Hubert Vilmos.

Összes lövések száma. 1860.

Érczhegyi Ferencz
főlövész-mester.

Aradi lövészegylet

Az aradi lövész egyesület a m. hó közepén három napon tartotta „lövészünnepi“ díjlövészetét, mely fényesen sikerült. Ezúttal kevesebben vettek részt a lövészetben, mint máskor s vidéki vendég is csak kettő érkezett, ezek egyike, Pattay Gusztáv Soborsinból, aki fényes egyenruhájával feltűnést keltett.

A lövés három napon élénken folyt. Legjobb lövőknek Klein Ignác és Magyary Ferencz bizonyultak.

Az ünnepély alkalmából hétfőn délben volt a szokásos évi diszebed a ligeti nagyteremben. Mintegy 72-en voltak jelen az asztalsornál, melynél Heincz Gábor lövész-mester elnökölt. Jelen volt a vendégek sorában Tuba János, Komárom sz. kir. város itt időző országos képviselője is.

A városi hatóság tagjai közül senki se tartotta érdemesnek a polgárság ezen ünnepélyén megjelenni, ami feltűnést keltett s amit egyik felszólaló érintett is pohárköszöntőjében.

Toasztokat mondtak: Domonkos Lajos Orczy Lőrincz báró emlékére, Pattay Gusztáv az egyletre és annak tagjaira, Edvi Illés László kiemelve, hogy a mily mértékben fogott el Ménes hegyén az Orczy Lőrincz által emlékére üriteni rendelt vörösbőr, úgy veszett ki az emberi társadalomból — polgári egyetértés, testvéri összetartás; érintvén szóló a magyarság végvárának nehéz helyzetét Tuba János képviselőt éltette.

— Segédeim még ma felkeresik.

És csakugyan a segédek pár óra múlva már arról tanácskoznak, hogy mi lesz czelszerűbb, ha a két ifju főlspékeli vagy kereszttül lövi egymást.

Arthur és Aladár ez alatt végrendeletet irnak, melyben lelküket istennek ajánlva szét osztják ingó- és ingatlan vagyoniukat — ha van — s egy levélben kéri az imádott hölgyet hogy gondoljon rájuk mert érte haltak meg.

Ami azt illeti, a meghalás ritka dolog a párbajnál, mert, szerencsére, nem úgy készítik a párbaj pisztolyokat, hogy találjanak, kard-párbajnál pedig elég egy kis karczolás, hogy a segédek közbe lépjenek és beszüntessék a harcot.

Ilyenkor az örül jobban aki a sebet kapta, mert legalább bátorságának látható jelét fogja viselni s a mi a fő sajnálni fogja Irma nagysám, hogy az a kegyetlen ember megvágta. A szánalomtól pedig csak egy lépés van a szerelemig.

Azonban nem csak szerelmes ifjak párbajoznak a nő miatt, hanem néha a férj is — a házi baráttal, ami minden esetre komolyabb dolog, mert ilyenkor a párbaj többnyire szigorubb feltételekkel és komolyabb eredménnyel szokott végbe menni, mert a neje becsületére féltékeny férj rendszeren sokkal dühösebben viv vagy jobban czéloz ellenfelére s viszont a háziarát ha hibázott is jobban szeretné a rá mérve alkalmatlan férjet el tenni láb alól.

Az ok természetesen itt is a nő, mert ha nem tartana házi barátot a férjnek nem lenne alkalma felté-

Tuba János lendületes és nagy tetszéssel fogadott beszédben Arad polgárságát köszöntötte fel.

Klein Ignác a távollevő főlövész-mestert, a vendégekért. Domonkos Lajos pénztárnokért, később a kuglizó társaságért ivott. Varga József Nikolits Péter lövész-mestert és ugy ő, valamint Marx Ernő dr. Posgay Lajost köszöntötte fel.

Domonkos Lajos Klein Ignácot, Pattay Gusztáv Illés Lászlót, Illés és a polgárság kétkedéssel foglalkozó tagjait, Domonkos Purczell bárót, ez viszont a lövészegylet tagjait köszöntötte fel szép beszédben. A bankett négy óraker ért véget.

Ezalatt élénken folyt a verseny a tekepályán is, hol vasárnap az első díjat Till Antal, másodikat Fehér N., a harmadikat Deák Károly nyerte el.

Szóval a lövész-egylet Lőrincznapi ünnepe igen szép és mindenkit kielégítő lefolyást vett.

A díjlövészet eredménye a következő:

A mély lövésekre kitzűzött díjakat nyerték: 1. Magyary Ferencz legjobb szeglövésessel, 2. Klein Ignác legjobb szeglövésessel, 3. Schór Béla, 4. Rosmanith Albert, 5. Konda Samu, 6. Müller József, 7. Prinner Vilmos, 8. Patay Gusztáv, 9. Domonkos Lajos, 10. Varga János, 11. Dobiaschi J., 12. Scherhag Ernő, 13. Meisztrovits János, 14. Klein Ignác, 15. Domonkos Lajos, 16. Dobiaschi J., 17. Magyary Ferencz, 18. Müller József, 19. Varga János legjobb 4-es lövéssel, 20. Klein Ignác, összesen 2 szeg és 27 négyes lövetett. Az elesett 4-esek ezüst huszassal díjaztattak.

Mozsárdíjakat nyertek: Klein Ignác, Müller József, Domonkos Lajos, Dobiaschi J., Magyary Ferencz, Heincz Gábor, Konda Samu, Kosztká Emil, Patay Gusztáv, Meisztrovits János.

A kördíjakat nyerték: Domonkos Lajos, Konda Samu, Müller József, Kosztká Emil, Heincz Gábor, Magyary Ferencz, Meisztrovics János, Prinner Vilmos, Klein Ignác,

kenynek lennie, s féltékenysége nem keresne áldozatot. Az olyan párbajok még mindig nem nélkülöznek bizonyos komikumot, melyeknél a férj neje az apa leánya, vagy a fivér nővére megsértett becsületeért áll ki, megszerzendő az elégtételt, melyet másként adni vagy venni nem lehet.

Ilyenkor a párbaj megszűnt egyszerű formaság lenni, mert a női becsületért csak a komoly, méltóságos küzdelemnek van helye. Azon kevés eset közül, melyben a párbajnak helye van első sorba helyezem a női becsületet, azonban nem oly tág értelemben, amint azt némely túlságosan érzékeny ember veszi, hanem a maga valódi értékében, melyet nem veszélyeztet és sérthet meg minden kicsinyes ok.

Ha a nő becsülete komolyan meg van sértve, akkor első sorban legközelebbi hozzá tartozóinak kötelessége annak helyre állításáért, ha kell fegyverrel is kiállni. Ha azonban a sértett hölgynek elégtétel vesésre képes hozzátartozói nincsenek, akkor minden *gentleman*nak jogában áll, az ügyet magáévá tenni és a sértést megtorolni.

Hölgyeink nem panaszkodhatnak amiatt, hogy kevés a becsületökért kiállni kész *gentleman*, de ép azért mivel a férfiaknak velők szembeni lovagiasságáról, annélkül is meg lehetnek győződve, illő volna hogy mennél kevesebb okot adjanak a férfiaknak a párbajra, ami kevesebb érzékenység mellett könnyen elérhető.

A regényeken kívül a történelem is feljegyez egye hölgyeket, kik megsértett becsületükért fegyverrel szerettek maguknak elégtételt.

Schäffer Béla Dobiáschi J., Patay Gusztáv, Spielmann Albert, Joó Béla, Kocz Károly, Varga János, Schór Béla, Scherhag Ernő, Stauffer Károly és Weisz Dávid.

Az A. és B. álló czéltáblán 74 löjegy váltatott, melyek után 3600 lövés tétetett.

Találókat löttek ;

	Szeg.	4	3	2	1
Magyari Ferencz	1	3	21	45	29
Klein Ignác	1	7	27	59	47
Schór Béla	—	1	5	7	4
Rosmanith Albert	—	1	6	9	1
Konda Samu	—	1	11	14	5
Müller József	—	2	12	23	14
Prinner Vilmos	—	1	11	18	10
Patay Gusztáv	—	1	12	17	20
Domonkos Lajos	—	6	19	54	59
Varga János	—	2	10	16	12
Dobiaschi J.	—	2	18	32	29
Scherhag Ernő	—	1	10	11	7
Maistrovits János	—	1	11	12	9
Heim Gábor	—	—	19	32	25
Kosztka Emil	—	—	19	84	19
Schäffer Béla	—	—	5	9	7
Nyári Vilmos	—	—	6	11	9
Joó Béla	—	—	7	5	1
Gebhart István	—	—	5	7	4
Kotz Károly	—	—	4	6	3
Weisz Dávid	—	—	4	6	9

ATHLETIKA.

A magyar athletikai klub legközelebb megkezdi ismét működését. A beiratások a klubba most folynak. A klub alapító tagjai egyszer s mindenkorra 200 forintot

Az ilyen párbaj szerintem a legveszedelmesebb, mert ha a két ellenfél nő, amely nagyon tudnak szeretni, ép oly nagyon tudnak gyűlölni is, s ha ellenfelek esetleg vetélytársnő, akkor küzdelmüket nem lehet az ugynevezett kakas-viadalokhoz hasonlítani.

Jaj annak a szerencsétlen férfiúnak, ki egy ilyen harcziás természetű hölgy által hivatik ki párbajra, mert t. hölgyeim és uraim, ma, mikor a hölgyek minden téren emancipálódnak, arra is van már eset, hogy a harcziás amazon párbajra hivta megbántóját, s azt annak rendje s módja szerint összekaszabolta.

Az ilyen párbaj azonban még tréfa ahhoz képest, melyet a hölgyek egy része a szuró és vágó fegyverek legveszedelmesebbikével — nyelvével szokott véghez vinni; ettől kell legjobban őrizkedni, mert az e fegyver által okozott seb gyógyul be a legnehezebben, s ez ellen a legnehezebb védekezni.

Azonban a hölgyek még más alakban is szerepelnek a párbajnál, vagyis annak megtörténte után s e szerep sokkal jobban illik az ő gyengéd lényükhöz, — mert itt már nem sebet okozni, hanem a kapott sebet begyógyítani a feladatuk.

Mennyi szeretettel, odaadással ápolja a nő párbajban megsebesült fiát, — férjét, — vagy legyen az bárki más.

Hogy viraszt felette fáradhatatlanul, ápolja a gyöngéden érző női szív aggódó reményével. Vele szenved, ha fáj a seb, vele örül a gyógyulásnak s ha a nagy fájdá-

ilteve annak évi 6%-os kamatját fizetik. A pártoló tagok 20 frtot, a rendes tagok pedig évi 20 frtot 4 részben. Az egyetemek ifjusága azoban csak 12 frtot fizet évi 6 részletben. Beiratási díj nincs. Naponkint két-két órai oktatást nyernek a tagok felváltva kard, vitór és ökölvívásban, továbbá az athletika által felőlelt összes testgyakorlati ágakban naponkint $\frac{1}{2}7$ — $\frac{1}{2}9$ órák közt. Felvilágosítást a klub irodája nyújt (Esterházy-utca 36). A klub gondnoki hivatala felkéri az összes alapító, pártoló és rendes tagokat hogy helyes lakási czimeiket a klub irodájával közöljék, hogy a sajtó alatt levő évkönyv szétküldésében akadály ne álljon be.

Herczegi ajándék. Herczeg Batthyány-Strattmann Ödön a körmeneti athletikai clubnak egy új csónakot ajánlott fel ajándékba. A szép csinnal készült csónak 6 drb evezővel együtt, f. hó 3-án érkezett a körmeneti vasuti állomáshoz, hol még az napon a klub elnökségének átadatott és onnan elszállítatván, a klub csónakházában egy külön e czél a készített faalkotmányban tető alá helyeztetett. A 4 evezőre járó csónak, melynek hossza 10 méter, egészen czedrusfából épült s ugy külsőre, mint értékre nézve igazi hercegi ajándékot képez.

Két vívóterem megnyitása. A napokban nyitották meg az írók és hírlapírók klubjának, az »Otthon«-nak, pompás vívóhelyiségeit, melyet Fodor Károly, az »Otthon« vívómestere rendezett be pazarul és izléssel és gondoskodott arról, hogy az írók a klub mellett megtalálják a legférfiasabb és test-dzöbb mulatságot. Vívóterme, illetve több helyiségből álló vívóosztálya által az »Otthon« valóságos unikum lett a fővárosi klubok között, mert ilyenrel még egyik sem bír. A hivatalos megnyitás után dr. Kenedi Géza, az »Otthon« főtitkára és Porzsolt Gyula avatták föl a szép helyiséget az első toucheokkal. A vívó órák, melyek alatt a vívni még nem tudó klubtagok oktatást is nyernek a vívásban, délelőtt 11—12 és délután 3—6 órák közt lesznek. — Ugyancsak a napokban nyitotta meg Fodor Károly mester a saját óriási s most ismét jelentékenyen megnagyobbodott vívótermét, a koronaherczeg utcai

lom megtöri a gyenge testet, a nő az ki a legőszintébb könyeket hullatja érte.

Pedig t. hölgyeim és uraim, éppen a nőktől függ, hogy mentől kevesebb párbaj legyen, mit olyképpen érhetnek el, ha gyermekeiket igazán lovagias szellemben gentlemannak nevelik. A társadalom maga üldözi a párbajt, de másrészt megköveteli, hogy párbajozzunk, s két ellentétes áramlattal kell küzdeni a férfiúnak, ki inkább a kevesebb veszedelemmel fenyegető által hagyja magát elragadtatni és ez a párbaj.

Igaz, hogy a párbaj nagyobb veszedelemmel fenyegeti az életet, de megmenti a becsületet, a mi nélkül az emberek, legkevésbé pedig a nők becsülését birni nem lehet. Jellemző, hogy a hölgyek sokkal többre becsülik a férfias bátorságot s elszántságot, mint a férfiak s nem egyszer a nő ösztönzi a férfit, hogy megsértett becsületének elégtételt szerezzen, vagy annak, kit megsértett, azt megadja. Természetes, hogy itt is vannak kivételek, vagyis olyan hölgyek, kiket a párbaj említésre ájulás fog el, ezek azonban elenyésző csekély számban fordulnak elő.

Ha a nők komolyan fogják fel hivatásukat s a nevelést a mai ferde alapról egy szilárdabb, realisabb alapon teljesítik, úzetem szerint a párbajok száma legalább felényire fog apadni, mert a jó izléssel nevelt ember kerülni fogja a párbajt s csak igen komoly esetben nyul a fegyverhez s e komoly esetek között első helyen fog állani akkor is a női becsület.

Trattner-Károlyi ház első emeletén. A régi nagy teremhez az idén még néhányat kellett csatolni s a jelentkező sportsmanek és egyesületek kellő kitanítására Fodor már négy segéddel fog működni. E segédek között van Kvas Rudolf bécsujhelyi vívó és tornatanár, aki mint vívó és a gyermektornázás mestere kiváló

ÚSZÁS

Egy hercegnő, ki a Boszporuszt uszta át. Bukarestből írják e hó 9-dikéről, hogy az ottani arisztokrácia egy tagja, Bibesco Mária hercegnő, ki jelenleg Konstantinápolyban tartózkodik, néhány nap előtt sógorának, a jasszi osztrák-magyar főkonzulnak, Starczenszky grófnak társaságában a Boszporuszt átszta, s mindketten szerencsésen elérték az ázsiai partot. Az európai oldalon fürdő vendégek intései dacára a hercegnő, e kipróbált uszókra is veszélyes turtól nem engedte magát elijeszteni s előbb érte el a partot, mint kíséroeje, ki csak percek mulva érkezett utána. Konstantinápolyban a hercegnő e bravurja általános csodálkozást keltett. Tudvalevőleg a Boszporuszt lord Byron is átszta s e turjával nem csekély föltűnést keltett.

A győri csónakázó-egylet a mult hó 18-ikán tartotta távuszását. Az indulás a csónakházból történt 6 órakor. Az előhaladott idő miatt a célpont — a Bácsai sziget alsó csucsa — közelebb vétetett s célpontul a Cserebogár sziget alsó csucsa tűzött. Úszók voltak: dr. Németh Károly, Schwertner Ferencz, Huszár Béla, Winkler Izidor, Szauter Kálmán, dr. Inkei Béla, kik közül a két első kiskutig, a két második a Cserebogár szigelig, a két utolsó a gőzhajó-állomásig uszott. Kísérő hajók voltak a »Gyöngyvér« s »Balaton«, vezető hajó a »Hattyu«, netáni veszélyek kikerülése végett mentő övekkel ellátva. Az uszás befejezése után a pataházi parton vert tanyát a társaság, hol vig poharzás mellett elhatározták, hogy legközelebb új s nagyobb szabású távuszást fognak rendezni.

TURISZTIKA.

Mérő-ünnep. «A Budapest-hegyvidéki turista-egylet» szép ünnepélyt rendezett a svábhegyi Eötvös-nyaralóban. Elnökének rákosfalvi Mé r ő János kir. tanácsosnak arczképét leplezte le, melyet Roskovits Ignác festőművésznök festett. Az ünnepély a nyaraló nagy termében kezdődött, hol rendkívül fényes és nagy közönség gyűlt össze. Ott voltak Gerlóczy Károly h. polgármester, Schnierer min. tan., Emmer Kornél kuriai bíró, Ábrányi Emil és neje Wein Margit, Wein János vízvezeteki igazgató, Vizvári Gyula, Szigeti Imre, Tolnay Lajos, Várady Antal, Székely József, Gelléri Mór, Kuncz prépost, Rózsavölgyi tanácsnok, Horn igazgató, Ónody, Janny és Dollinger, egyetemi tanárok és igen szép hölgytársaság. — Az ünnepellet küldöttségileg hívták meg a terembe, hol Pucher József alelnök lelkes beszédben méltatta a Svábhegy felvirágoztatása körül szerzett érdemeit. Beszédére, mely alatt lehullt, a lepel az arczképről, Mé r ő szép beszédben válaszolt s kijelenté, hogy élete munkásságát ezentul is a svábhegy javára szenteli. Zajos éljenzés követte e szavakat, mire valami Máthé Etelka nevű leányka 12 fehér ruhás svábhegyi leányka élén beszéd kíséretében pompás bokrétát nyújtott át az ünnepeltnek. Erre a lampionokkal gyönyörűen kivilágított terrazon megkezdődött a bankett, melynél lelkes felköszöntöket

mondtak Ábrányi Emil, Gerlóczy, Mérő, Majorossi stb. Végül táncz fejezte be a sikerült ünnepélyt.

VELOCIPÉDEZÉS.

Magyar Velocipédezők.

Gerdenits Sándor és Lányi Béla 1892. szeptember 15-én csüt. reggel indulnak Afrikába.

Lányi Béla vasuti hivatalnok 3 éve üzi a velocipéd sportot a Nemz. Torna-Egylet tagja. 31 éves.

Gerdenics Sándor teng. hajós kapitány. 32 éves a N. T. E. tagja. Budapesti születésű atyja katona orvos volt a török hadseregben. Gerdenics tanulmányait itt végezte mint kereskedő Triestbe ment onnan Genuába, Párisba majd Havre-ban talált alkalmazást; kereskedő hajón nyugat Indiába és Chinába ment, később mint kereskedelmi hajós-kapitány 7-szer vitorlázta körül a világot. 9 nyelvet beszél. 1879-ben Hamburgban I. rendű kapitány lett. „Lucifer“ nevű 6 vitorlás hajójával 1879. évben Hamburgtól Budapestig vitorlázott és pedig Hamburg, Brema, Oldenburg, Zwolle, Köln, Mainz, Frankfurt, Bamberg, Kelheim, Passau, Bécs, Budapest. február 3-án indult és pünkösdkor érkezett. A vitorlást a Balatoni vitorla-egyletnek adta el. — 1884. Velocipéden Malfetta, Nápoly, Róma, Livorno, Genua, Nizza, Marseille, Barcelona utat tette meg 2000 kl 11 nap alatt 4 utitársával. Albatrosz nevű vitorlásával 1885. nejjével az éjszakai tengeren 3 hóig vitorlázott, az ujságok már elveszettnek nyilvánították.

1888, 89 és 90-ben 3-szor volt Afrikában, mint vadász, kísérek nélkül egyedül.

Mostani utjuk: Bpest, Kanizsa, Laibach, Nabeczina, Mestre, Padua, Parma, Genua, Nizza, Marseille, Perpignan, Barcelona, Alicante, Malaga, Granada, Gibraltár, Tanger, (Afrika. Maghirna, Tlemcen, Orán, Algier, Termis, (Esetleg Alexandria). Hajón vissza. Budapestre.

A két turista safetyn megy, Gerdenics, Clincher, Lányi, Boothirod gummival.

Podgász: Egy sátor 4 □ m. területű, takaró, főző edény számszám, 2 ing, harisnya, egyre 17 kilo teher esik, Revolver 100—100 töltényel. Naponta átlag 120 kilométert tesznek meg. Afrikába október 20-án akarnak érkezni. Mindég sátor alatt táboroznak vagyis ők főznek is. Vizmentes ruha- angol sisak- kalap- fénykép- aparatussal mennek. Minden héten tudosit engem és küldi a fénykép lemezeket.

Vollersi Bokelberg Ede.

Velocipéd-verseny. A „kőszegi bicykli klub“ mult vasárnap délután bicykli versenyt rendezett Lukácsházára és így a távolság 5250 méter volt. Díj is volt kitűzve, sőt még totalizateur is volt. Összesen 5 versenyző jelentkezett, akik közül elsőnek beérkezett Ruzsa Béla, másodiknak Kőszegi József és harmadiknak Szovják Imre. A versenyt Lukácsházán nagy multság követte, amelyen, hogy ki volt az első, azt nem tudjuk mert arról már hallgat a krónika. De azt az egyet tudjuk, hogy e verseny minden tekintetben a legjobban sikerült annak dacára, hogy a „kőszegi bicykli klub“-nak ez a legelső versenye és így annál nagyobb dicséret illeti a rendezőseget.

A Hunnia bicykli-klub szorgalmasan fölhasználja a kedvező időt a velocipédezésre. Minden héten rendez kirándulásokat s ezek között, mint halljuk, legjobban sikerültek a mátyásföldi és a törökbálinti kirándulások.

FÖLDES Y L.

puskamüves Budapest, Muzeum-körut 9 szám.

ajánlja jó hírnevű

fegyvereit

kezesség mellett, továbbá mindennemű **revolve-
reket** és teljes **vadászfelszereléseket**.
Arjegyzekek kívánatra ingyen küldetnek, javítások leg-
olcsóbban számíttatnak.

KARLSBADI
cipő-külön-
legességek.

Kajári
Dezső

Budapest, Dorottya-utca 8. szám a.

Ajánlja legdusabb választékban

férfi-, női- és gyermek-cipő-áruit
az őszi időnyre

a legolcsóbb árak mellett. — Különös figyelemmel
regatta-, velocipédező-, turista és hegymászó
tornaczipőket, vadász csizmákat

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére
ugymint: tisztí cipők, galoschnik vagy gumi cipők,
ugy szinte vízmentes cipőket és kényes lábra kü-
lönlegességeket nagy választékban raktáron tart.

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-cipő szerint leggyorsab-
ban eszközöltetnek.

Alapított

1850. évben

Ö Felsége a király legma- Minden verseny alkalmá-
gasabb személyes elisme- val legelső érmeikkel ki-
rése! tüntetett!

Cs. és kir. szabad. Chemiatechnikai labororium, hectograf-, gummiáru és
KAUTSCHUK BÉLYEGZŐ-GYÁR

erómütáni és véső műintézet mindennemű irodai szükségletek gyára

vegyész **TINTNER J. E.** mérnök

A felséges kir. család több tagjának, ugyszinte a legmagasabb bel- és
külhoni hatóságok, előjáróságok, intézetek stb. szállítója.

Budapest, Kigyóter 2. szám. — Bécs, V. Krongasse 6,
saját házában.

Különlegesség: Prince of Wales férfi-övek.

LAWN TENNIS CZIPŐK.

Az összes sport-
nemekhez szük-
séges ruházati
cikkek u. m.

Verseny és
framing
INGEK.

nadrágok, sapkák és czipők legna-
gyobb raktára.

Sigmund József

Budapest, IV. Városház-utca 2-4

Az iskolai tornázás összes ruházati kellék i.

FLANNEL INGEK.

Minden létező
czigarettapa-
pirok között a
legtökélete-
sebb és felül-
multhatlan,

valódi francia

szivarkapapiros:
Le GLORIA

Joseph Bardou & Fils-től

Perpignan és Párisban.

60 nagy arany érem, 16 nagy diszokmány,
20 „Hors Concours“ okmány.

Hüvely-különlegességek: „Le Gloria“ és
„Vrai Goudron“.

Kaphatók minden norinbergi és papir-nagykeres-
kedésben, valamint minden dohány- és szivar-
tőzsdében.

Tisztelettel tudatjuk a nagyérdemű közönséggel, miszerint egyenruházati intézetünkben 1891 szeptember hó 1ével egy külön

vívófelszerelési osztályt

nyitottunk, melynek műszaki vezetésére sikerült Fodor Károly urat, a műegyetem vívótanárát megnyerni.

IV. váczi-utca 24.

WEINER és GRÜNBAUM,

csász. és kir., és portugál kir. udvari szállítók.

Árjegyzékek kívánatra bérmentve és díjmentesen küldetnek. — Elárusítóknak engedmény.

Tiller Mór és Társa

cs. és kir. udvari egyenruha szállítók

✱ Katonai vívó-iskolák és intézetek szállítói. ✱

Budapest, Károly-laktanya.

Ajánlják az összes sport egyleteknek — a katonai vívó-iskolák által kitűnőeknek elismert s egy elsőrangú katonai vívómester műszaki vezetése alatt készült

vívófelszerelési cikkeiket

Vívó-kard fényezett kosárral solingeni pengével ...	2.50
csiszolt " " " " " " " " " "	2.75
Vívó-tőr (Rapier) " " " " " " " " " "	1.60
Kard-álca vitorlavászonból ...	4.20
" " " " " " " " " " " "	7.50
" " " " " " " " " " " "	6.50
" " " " " " " " " " " "	8.50
" " " " " " " " " " " "	2.80
Vívótőr-álca bőr szegélylyel ...	2.60
" " " " " " " " " " " "	4.50
" " " " " " " " " " " "	1.60
Mellvédő vitorlavászonból kardvíváshoz ...	6.50
" " " " " " " " " " " "	50
" " " " " " " " " " " "	3.—
" " " " " " " " " " " "	4.50
Vívó-ujj vitorlavászonból ...	3.20
" " " " " " " " " " " "	4.20
" " " " " " " " " " " "	11.
" " " " " " " " " " " "	15.
Box-keztük párja bőrből ...	10.
Párbaj-kardok, párja ...	12.
" " " " " " " " " " " "	20.
" " " " " " " " " " " "	25.
" " " " " " " " " " " "	38.

Részletes nagy képes árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk. Megrendelések utánvétellel rögtön fogatnosítottatnak. Megrendelést bármely tárgyra elfogadunk. Sürgöny cím: Tiller udvari szállítók, Budapest.

← ALAPÍTOTT 1865 →

GEITNER és RAUSCH

Budapest, V., Andrásy-ut 8.

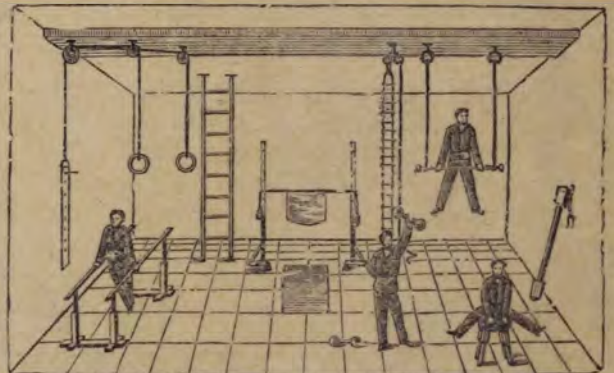
Ajánlják nagy választéku

torna-eszközeiket,

szoba és szabadbani tornaszatban

**súlyzók, tornabotok, nyújtók stb. torna-
termek felszerelése előírás szerint.**

A tornaszerek a legszolidabb kivitelben készítettnek és jutányos ártelekek mellett szállítanak.

A kizárólagosan szabadalm. szivarkahüvely előnyei.

Minden hüvely szopókájánál szabad szemmel is látható háló van alkalmazva, mely megakadályozza:

1. hogy a dohánypor és az apró dohányrészeeskék a szája hatoljanak.
2. Hogy a dohány a nyelvhez tapadjon; 3. a háló apró lyukacsai által a füst megszlik és nem oldalt jó ki a dohány és papír főzött, mint ez más szivarkahüvelyeknél tapasztalható. 4. a szivarka egyenletesen ég; a háló a dohány nikotin tartalmát magába szívja, a szivarkán nem támad zsiradékfolt s így teljesen elszívható. 6. a hüvelyek valódi francia szivarkapapírból készülnek. 7. a nikotinfogó meggátolja, hogy a száj a sokszor utálatos dohánynedvtől kellemetlen szagúvá legyen. E hüvelyek a legtöbb dohánytőzsdében 100-ankint 20 krért kaphatók. Nagyban kapható minden papír- és nürnbergi nagykereskedésben.

Budapesti főraktár Löw Náthánál Szerecsen-utca 7—9. sz.
hol egyszersmind a legujabb „Regalita” papirszipkák nyelv- és szájpaddás-védővel 10 darabos dobozokban 10 krért kicsinyben is kaphatók.

Kitüntetett;
Bécsben 1890.

Kitüntetett
Bécsben 1890

A „HERKULES“ mulattató melléklete.

PIHENŐ

A „HERKULES“ előfizetési ára a „PIHENŐ“ mulattató melléklettel együtt negyedévre 1 frt, félévre 2 frt, egész évre 4 frt. A „Pihenő“-re külön előfizetni nem lehet. Előfizetések és hirdetések a „Herkules“ hivatalába (Budapest VIII., József-körut 5.) küldendők.

Budenz József.

(1836—1892.)

Egy igazi magyar tudós halt meg a m. héten: Budenz József, ki idegen föld szülöttje volt, jóformán nyelvünk ismerete nélkül jött be hozzánk az ötvenes években s ki idővel a legnagyobb szolgálatoakat tette nyelvünknek az összehasonlító nyelvészet terén kifejtett óriási munkássága által. Az erőteljes férfit, a ki visszavonultan élt Budán, a tudományos kutatásban lelve legfőbb élvezetét, szélütés döntötte sirba. A télen azonban már influenzában szenvedett s barátai hiába unszolták, hogy utazzék el, ő itthon maradt s rendesen eljár az akadémiái ülésekre és az egyetemi előadásokra.

Budenz József Rassdorfban, Németország egyik falujában született, a hol édesapja iskola mester volt és az elemi osztályokat korán elvégeztette vele. Aztán a földai gimnáziumba küldötte, a hol hat év alatt középiskolai tanulmányaival is elkészült s tizen-nyolczéves korában a marburgi egyetemre ment.

Budenz csak egy évig maradt itt, azután a göttingai egyetemre ment klasszika-filológiai hallgatni. Mellékesen archeológiával foglalkozott s az összehasonlító nyelvészet terén szintén iparkodott ismereteket szerezni. Három esztendő mulva doktorátust tett az indorgermán nyelvészetből és az archeológiából.

A huszonnégy éves fiatal ember benső barátságban élt Nagy Lajossal, a ki akkor a göttingai egyetemen theológiát hallgatott s a ki most az unitáriusok kolozsvári főiskolájában a magyar és a görög nyelvet tanítja. Az összehasonlító nyelvészet révén szóba jött közöttük a magyar és a finn nyelvek egynemely hasonlósága is s Budenznek a fiatal magyar papjelölt segítségével nemsokára sikerült a magyar nyelvet megismerni. Először megtanulta az alaktant, azután Arany Toldiját kezdte olvasni.

Időközben a kezébe kerültek egy német egyetemi tanárnak az altaji nyelv-

BUDENZ JÓZSEF. †

vekről szóló tanulmányai. Ezekből a tanulmányokból figyelmessé lett az altaji nyelvek közt tapasztalható nagy hasonlóságra s nagy kedve támadt Magyarországra jönni. Közölte óhaját a Nagy Lajossal, a ki 1858. tavaszán hazaérkezvén, a fővárosban meglátogatta Hunfalvy Pált, a magyar összehasonlító nyelvész új életreélesztőjét s közte és Budenz közt összeköttetést hozott létre. Levelezni kezdtek egymással, a minek az lett a következménye, hogy Budenz 1858. május 16-án Magyarországra jött. Nem sokára Debreczenbe rándult Lugossy Józsefhez, a honnan visszatérve, két hónap múlva már folyékony beszélt és irt magyarul.

Az 1858—59. tanév megnyitásával a székesfehérvári katolikus gimnáziumban helyettes tanár lett s a német és görög nyelvet tanította, 1861-ben pedig fölhozták a m. t. akadémiához könyvtárségédnek, mert az volt a vágya, hogy a fővárosban élhessen. Itt aztán 1868-ban, a magyar összehasonlító nyelvész előadására egyetemi magántanárnak habilitáltatta magát, 1872-ben az altaji összehasonlító tanszéket rendszerezíték, a midőn egyetemi rendes tanárrá nevezték ki.

Budenz hosszabb utazást tett Finnországban, a honnan nyelvészeti kincsekkel megrakodva tért haza. A m. tud. akadémia már korábban levelező, 1871-ben május 17-én pedig rendes tagjává választotta. Rendes tagja volt az elhunyt a helsingforsi finn irod. társaságnak és a dorpati észt tudós társaságnak, levelező-tagja a szentpétervári tud. akadémiának s tiszteletbeli tagja a párisi Sociétés philologique-nak. 1878-ban átvette Hunfalvytól s mai napig vezette a Nyelvtudományi Közlemények szerkesztését. Huszonöt éves tudományos munkássága elismerésül, 1884-ben kir. tanácsosi címet kapott.

Számos műve közül az Ugor összehasonlító szótárt tekintik főmunkájának, melylyel az akadémia nagy jutalmát nyerte el. Szakmájában nagy tekintélynek örvendett, s az egyetemen, hol az altaji összehasonlító nyelvészetet adta elő, nehezen lesz pótolható, bár egész iskolát nevelt maga után.

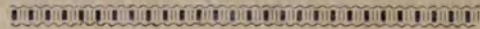
A tudósnak családja nem volt, csupán özvegye maradt, a kit egész csendben vett nőül pár év előtt.

Budenz egyike volt a legegészebb embereknek, a ki a betegséget egész életében csak hirből ismerte. Állandóan Budán lakott, messzeeső helyeken s télen-nyáron gyalogtette meg az utat az egyetemre és az akadémiára, néha naponként többször is. Noha nehézkes járásu ember volt, sűrűn tett kirándulásokat a budai hegyekre. Kirándulásaira rendszeren magával vitte legkedveltebb tanítványait, a kiket ilyen alkalmakkor is oktatott. Vissza-

jövet azután egy kis kocsmába vitte vendégeit, a mely arról nevezetes, hogy ott a vendégeknek kell kiszolgálniok magukat. Itt érezte magát legjobban s általa nem ritkán igen előkelő irodalmi társaság gyűlt össze ezen a falusias mulató helyen.

Temetése nagy részvét között ment végbe. A tudósok és írók nagy serege meghatottan állotta körül az idegenből minden ízében magyarrá vált tudós sírját.

Áldás emlékére!

A baba anyja.

Lta: THURY ZOLTÁN.

— No, öt forint, öt forint! Nem kell senkinek?

A direktor rázza kezében az öt forintos bankót, mutogatta, hogy milyen szép, mosolygós, sima, nincs rajta egyetlen ránc és valódi öt forintos, aranyból van az alapja.

— No, nem kell senkinek? Komédiás népek! öt forint.

Izérgette, hogy nem számítja fel a gázsiba s még sem kellett senkinek. Nagy volt az ára. Egy eleven pólyás baba, a ki parancsóra tud sirni. Olyan darabot adtunk, a melynek a határos végjelenetét ez a siró baba teremti meg. A mikor már el van rontva minden, ő a mellékszobában sirni kezd. A bankár urfi kiejti kezéből a fiát, melylyel már majd hogy el nem követett valami szörnyűséget, karjaiba ragadja a fiát, a másik szobából előront a színtén kétségbeesett anyja, egymás karjaiba omlanak, a fiu tovább sir, kölcsönösen megbocsátanak egymásnak: finálé csárdás. Helyi szerző komponálta, ezt ilyenformán össze, megbocsátottuk a bűnét, mert szép bevételünk volt a darab után s előadás végén banket. Tegnap adtuk először a darabot és gyönyörűen is mentek a dolgok négy felvonásain keresztül, csak az ötödikben esett meg egy kis skandalum.

Nem kaptunk gyereket, hát Bandi, a kellékes, vállalta el a gyermek szerepét s egy kuliszához dülve, várta a végszót. Az ügyelő kiáltotta: most. Bandi zokogni kezdett s a közönség ezen a nagyon szomorú helyen ugy elkezdett nevetni, a mint még soha. A szerző tépte a haját, a direktor rátette kezét a kasszára s látszott az elhatározás, hogy inkább meghal, mintsem valakinek visszaadjon ebből a pénzből csak egy krajczárt is. A színpadon mindenkit tul akart kiállítani a bankár urfi s az a szerencsétlen Bandi pedig csak zokogott tovább, mig valaki be nem fogta a száját.

Ez volt tegnap, ma már másképpen lesz. Közkívánatra még egyszer adjuk a darabot . . . csak a gyerek, az a visítózó gyerek . . . jól megfizetné az igazgató s mégsem akad senki, a ki kölcsön adná a babáját kellebbe.

— Öt forint, öt forint.

A primadonna néhány kegyenczczel gunyosan tesz megjegyzést a gyermekvásárra. Neki hála Istennek nincsen, jó szelleme mindig megőrizte a veszedelemtől. A kómikus mama széles tenyerével nagyot üt egy tizenkét éves suhancz vállára.

— Lásd, ha baba volnál!

Egy szegletben egy zöldes kuliszához támaszkodva, hosszú, vézna arczu férfi igyekszik meggyőzni feleségét egy kis zsidó zsszonyt.

— Tegnap se volt már egy rossz vasunk se, miből élünk meg elsejéig. Neked cipő kell, nem járhatz már így tovább, nekem nincs dohánym. . .

Az asszonyka határozottan, szinte irtozáttal felelt:

— Nem, nem, nem.

Ketten kapnak havonkint harmincz forintot. Az asszony szükségből eljátsza rosszul a naiv szerepeket, a férfi pedig tenor primet énekel a karban. Kicsi pénz az a harmincz forint . . . és hozzá még a gyerek. Szalagos pólya, csipkés fejkötő, nem jut ki mindenre, sokszor látnak szükséget szegények.

Még sokáig beszélgettek egymással ott a kulisza megett, de az asszony csak későn egyezett bele, hogy kitegye a gyermeket a hűvös esti szélnek s felhossa a színházhoz. Különbben is fogadása tiltja. Nem jó a gyereknek megmutatni a fényességet, beleszeret ebbe a kutya rossz kenyérbe. De hát még kicsi, ugy se érti meg, jól van no.

A direktor még mindig himbálja kezében a gyüretlen, szép bankót. A kóristáné mondja:

— No direktor ur, felhozom én a gyereket.

Ugy mutogattak utána, mikor férje karján végig ment az udvaron, mintha pestises lett volna.

— Látszik, hogy zsidó!

— G'scheftet csinál a gyerekével. Pfu!

Este is félreállottak az utjából, mikor jött, suttoztak utána s egy másik asszony megsimogatta, megbecézgette a kis pénzszerezőt. Nem is emlegették másképen egész előadás alatt. Az asszony hozzászólt már régen ahhoz, hogy neki tünnie kell s türt is csendes. Egyebet se csinál. mióta itt van. Karjai közt ringatta a gyereket s várta a végszót és az ügyelő intését. Gyönyörűen haladt minden. Mindenkinék ragyogott az arca. Nem kell félni a blamáztól, eleven tíz hónapos gyerek fog itt ma sirni, nem az a gyámoltalan Bandi.

Az ötödik felvonás kezdetét jelezte a csengelyü, a zené elhallgatott s föl-szaladt a függöny. Most, most. A baba ilyenkor már régen alszik otthon s most ébren tartotta a sok ember, a sok lámpa, a zaj, a fény. Végre az utolsó felvonás kezdetén elnyomta az álom, összecsucsorította kicsi piros aj-

„Nem megyek velem!”

Irta: Bede Jób.

kait, hadonászó karjai aláhanyatlottak s elaludt csendesen. Anyja alig hallja már a gunyos suttogást, nem látja maga körül a mosolygó népet, csak az alvó gyermeket nézi s lassankint elfeledi, hogy miért van itt. Odabenn a szinpadon már foly a vihar. A bankár urfi kissé döcögős jámbusokban szavalja el a szerencsétlenségét s nyul a revolver után. Az ügyelő int: most! Az asszony nem veszi észre, megfogja hát a karját s fölrázza álmából. No! Az asszony mintha igazán most ébredne föl és elfeledett volna mindent, körül néz, újra visszazáll tekintete a gyermekre s a legtermészetesebb hangon mondja:

— Alszik.

— Fel kell költeni. Csipje meg!

A rendező is kiabál: Sirni, sirni!

A direktor elveszi a pénzt, idegesen mutatja a bankót, a szerző odarokan, ki akarja ragadni kezéből a gyereket s fölrázni, hogy kezdjen már reá. A kis zsidó asszony arca egészen átváltozik, gyöngye ökleit összeszorítja, reszket az ajaka s míg egyik karjával árnyékba takargatja ezt a mosolygó ártatlanságot, fenyegetve emeli fel a másikat.

— Nem engedem, hogy bántsák.

A végszót régen elmondták, fejt veszti mindenki. Mi lesz itt? Összevissza kiabálnak s fejtellenül futkosnak ide-oda.

— Frida, gondold meg. Nincs dohányom.

— Öt forint, öt forint!

— Sirni, sirni.

— El kell venni tőle.

Néhányan olyan mozdulatot tesznek, mintha csakugyan ki akarnák szakítani anyja karjai közül a gyereket, a szegény asszony öklével akarja megvédeni kincsét.

— Megütöm, a ki hozzányul.

Nem is nyul hozzá senki. Bandi fölhalja magát sirni kezd egész erejéből, a közönség hahotázik, jól mulatnak s a kis koristáné az általános zavarban kisuhan az ajtón.

Másnap fölmondott nekik a direktor.

— hát elmentek tovább.

D a l.

Ha tán merengve járok olykoron,
S elhal a szó beszédes ajkamon,
No kérdd, mi bánt, mi nyomja lelkemet,
Hisz őszintén ugy sem felelhetek.

Szegény szívemnek annyi vágya van,
Hogy rágondolni ajkam szóvalán;
De ugy lennék én szászor boldogabb,
Ha értenéd te némaságomat! . . .

Földváry István.

A rendőrfőkapitány hivatalában toltam az időt. Erősen kánikula volt künn, a juliusi napok legjavából, délután négy órakor. Az események megállottak, az egész város nyugalmas volt és új akta egy sem akadt a főkapitány asztalára, Hát pipáztunk és beszélgettünk. A főkapitánynak egy fogadott fia volt, itt játszott katonásdit a szobában és kellettette magát az apa előtt, a — ki, mintha nem is a hivatalban volna, — néha ölbe kapta a gyermeket és összevissza csókolta piros arczáit. A függönyök mögül elvétve tévedt be egy napsugár és csikokat rajzolt a falra, a szőnyegre s az íróasztalok tentataratóira. A gyermek tükrüveggel igyekezett felfogni a napsugarat, én segítettem hozzá. A nevelőapa boldogan mosolygott. Ugy szerette a kis Józsit, mintha az ő véréből való vér lenne. Talán a hivatalos idő egészen így telt volna el, ha kivülről most zavart hangokat nem hallunk.

— A főkapitány urral kell beszél-nünk. Csak ő igazíthat dolgunkban, — hangzott.

— Nem lehet, — mondtam. Ügyvédhez tartozik, vagy járásbíróshoz, vagy törvényszékhez; menjenek. A nélkül is el van foglalva a főkapitány ur, — feleli az írnek.

— De beszélünk vele, akár ide tartozik, akár nem. Van szíve a főkapitány urnak, majd eligazít minket.

Es előre tolakodva, bejön a hivatalba egy kopottas ember, egy tiszta öltözetű sovány asszony és egy szőke-hajú üde lányka, most fejlődő gyermek, nyolcz-tíz évesnél nem idősebb.

Bejönnek és megállanak. Elöl az ember. A szemeiből félig szegyenkez, félig macacság sugárzik ki, egészben azonban állatias kifejezése van. Mozdulatai idegesek, kezei reszketnek ha gesztikulál velük és az izgatottság miatt tagoltan beszél. Utána az asszony. Még nem idős, de már nem fiatal. Hanem az arca jóságos és tekintete szelid. Abban a korban van, a mikor az asszonyok legtovábbra maradnak meg egyformáknak s ha valamely érzelem felfakad a szívükben, az állandó marad. Az asszony ruháiba fogózkodik a szép növésű gyermek és kötényével eltakarja az arcáját.

Józsi, a főkapitány nevelt fia, félrehúzódik a pamlag szögletébe és hallgatag nézi a társaságot; neki ilyenkor nem szabad moccani sem.

A férfi kezdi a beszédet. Rekedtesen és zavarral szól:

— Engedelmet kérek, főkapitány ur. A nevem Kimar Pál, czipőföldöző vagyok a sánczalja-utczában.

— Ismerem a nevét. Szokott éjszakai botrányokat csinálni a korecsmákban. No mi baj?

— Kérem alázattal. A nevem Kimar Pál, czipőföldöző vagyok a sánczalja-utczában.

— Tudom már; tovább . . .

— Ugy történt, instállok, hogy ez a gyermek, itt Erzsi. Hát ez a gyermek az én leányom volna. De ezelőtt hét évvel, még igen kicsiny korában rosszul éltünk a feleséggel. Én korhely voltam, azzaz, hogy tisztelettel szóljak, könnyelmű voltam. A feleségem unalmas fejjérp volt, mindig imádkozott és sokat sirt. Az orra is vörös lett a sok sirástól. Szidott, hogy eliszom a keresményt. Azt akarta, hogy kivüle ne ismerjek senkit. Féltett a sánczaljai leányoktól, meg asszonyoktól. A vége az lett, hogy meguntam. Az asszonyt elkergettem. Akkor, instállok tavasz volt, némi pénzem akadt s egy hétig nem mentem a házam felé. Mikor haza vetődtem, a feleségem nem volt otthon. Azután jutott eszembe, hogy elkergettem. A leányka sem volt odahaza, pedig őt nem kergettem el.

Megállott a beszédben, Hörgött és nehezen lélekzett. Olyan bajjal nyögte a vallomásokat, hogy az embernek megessett rajta a szíve. Erzsi, a kis leány félrefordult és keserves könyek marták az arcát. Helyette az asszony folytatta:

— Elkergette bizony a feleségét, egy áldott asszonyt. Milyen dolgos volt az és milyen türelmes! Egész napon és éjszakakön át mosott, hogy bővitse a pénzt, a mit aztán ez az ember elivott. A hogy a feleségét elkergette, a leányka egyedül maradt. Gondoltam: magamhoz veszem, a míg visszajön. De a mikor az apa visszajött s megtudtam a leányka sorsát, nálam hagyta Arra felé se nézett, járta a bolondját korecsmákban, rossz asszonyok között évekig, Olyan volt, mint egy telhetetlen állat. A leánya gyakran részegen ödöngeni a sikátorok között. Ilyenkor csókolni akarta néha a gyermeket, én azonban nem engedtem, nehogy megtudja, hogy ez az utca csufja, az apja. Erzsi szerencsére az anyja ütött. Tanulékony és okos gyermek. Csendesen viselte magát örökké, mintha tudta lennie. Hát felnőtt. Nem bánom, hogy magamhoz vettem.

A gyermek megfogta az asszony kezét és csókolgatta forró ajkaival. Az apa vérben forgó szemeit ráértotta és magához akarta vonni a karjánál fogva. Erzsi azonban visszahúzódott és mint megriasztott öz, keresett oltalmat az asszony mellett.

Osend lön. A kis Józsi az ablakhoz ment és félre vonta a függönyt. Özönnel tört be a nap és ablakon át a templom magas tornya világolt elő s egy darab a fellegtelen szüz égből is látszott. Az asszony arrafelé fordult s ugy hasonlított e pillanatban a falusi szentképek jóságos asszonyához mintha csak róla vehetnének mintát a piktorok. Az ana önkénytelenül félre állott

és lehajtotta a fejét. Künn az írkokok pakkolóztak és a hogy az óra ötöt ütött, fölszedegelődztek, elmentek haza. — És most mit akar? — kérdezte a főkapitány Kimar Pált.

A férfi csak nehezen birt beszlni. De egyszerre miként ha a forrongásban duzzadó hegyipatak nyilást tör magának a köves oldalból, kiabálva szólt:

— A gyermekemet a akarom vissza, a kihez jogom van. Szükségem van rea a házban. Egyedül nem tudok élni. A gyermek kell nekem. Kérem a főkapitány urat, hogy a ítélje meg nekem ezt a gyermeket, a ki az enyém.

Varratták, hogy a főkapitány azt mondja: Ez az ügy nem ide tartozik, járasbíróshoz, vagy törvényszékhez tartozik; mennjenek oda. De a hivatalos idő mar elmúlt; a kis Jozsi is olyan részvétellel húzódtott Erzsike felé és a csöndesség nagyon megható volt.

— Gyermekem, — szólt a főkapitány, — ez a bácsi a te édes apád vele kell menni menned. Engedd el a néni kezét és menj apával. Igen?

De a gyermek szivecskéje hangosan tombolt. Egész testében reszketett és szinte látni lehetett, hogyan futnak át az agyán, a gondolatában és a ehhez az emberhez fuzik, a kitől mindig irtozott, ha sánczalja sikátorai között ödöngeni és a ki elüzte az anyját, szegényt, hogy ennek meg kellett halnia.

Nem engedi, nem engedi az asszony kezét, de befogózkodik a másik karjával a derekaba, odafekteti az ölébe az arcát, nehez sirással zokog fel, mintha temetne valakit és azzal az enerzsiával, a minő csak az élethez ragaszkodás utolsó pillanatában lesz még az övé, kiált fel:

— Nem megyek velem!

Kimar Pál se jobbra, se balra nem nezett. Kitámolygott a szobából.

... Este lett. Ez a nyári est nem volt olyan, mint a többi. Novemberi hideg jött. Egyszerre beborult az ég és háromszoros vastag felhők főttek el a csillagokat. Hűvös szél összetörte a virágokat. Villámlás nem volt, csak valami tompa moraj zugott néha. Aztán teljes erővel, hitetlenül és szigoruan kitört a zivatar. A szél házfüdeleket söpört el és fákat döntött ki. Itéletes idő volt.

A sánczalja sikátorai között botorkálva igyekezett haza Kimar Pál. Megüvegesedett tekintettel nézett jobbra-balra és nem kapta a házat semmiképen. A lábai mind arrafelé vitték, a hol az a jó asszony lakik, a ki elhagyottságában anyja lett a leányának.

Benézett az ablakon. A kis Erzsi fehér ágán térdepelt és összetéve a kacsóit, mosolyogva imádkozott:

És ne vigy minket a kísértetbe, de szabadíts meg a gonosztól.

Az imádkozást elvégezve, átölelte az asszony nyakát és vidáman kiáltozta:

— Milyen jó, hogy nem kellett velem menni!

Az apa, hogy, hogy nem, térdre esik a fal mellett. De imádkozni sohasem tudott. Hanem úgy térden csuszva átmegy az utcza másik oldalára, mit meredek part emel ki a Szamos árkából. Alant a zivatar megdagasztotta a vizet. A habok folytonos lármájában nem is okoz nagy zajt, ha a pártról valami tömeg alábukik.

A gólyák családi életéből.

Irta GROSZ LAJOS.

Mikor a tavasz langyos melege beköszönt s a föld fagyával a vizeket borító jégkéreg eltűnik s úgy Józsefnapja táján megérkeznek a gólyák, mint a tavasz előhírnökeit örömmel üdvözlük mindenütt.

Örülnek nekik, mint régi ismerősöknek, mert minden fészekbe az a pár érkezik, mely azt építette. De sajátságos, nem mind a ketten jönnek meg egyszerre, hanem először csak az egyik és ez a gólyapapa. Mint udvarias és szerető férj előre siet, hogy tájékozdjék az iránt, mi ujság a régi lakás körül. Nem rongálták-e meg, lesz-e sok dolog a kitatarozással, avagy nem pusztították-e el egészen?

Mindezekről tudomást szerezvén, egy-két napi időzés után eltűnik. Ha a régi fészket tühető állapotban találta eltűnése után harmad napra megjelenik az ő párjával s csakhamar hozzá fognak a tatarozás fáradságos munkájához. Mások meg új fészeképítéshez látnak. Ez legnagyobb részt a tavalyi nemzedék, mely e kedves, de nehéz munkával most küzd meg először. Igen, először, mert hiszen még csak most töltik be életük első évét. Egy éven alul pedig még a gólyák sem alapítanak családot. Egy éves korukban is csak azok az urfiak, kiknek sikerül feleségre szert tenni. Mert nem megy ám ez oly könnyen, mikor oly sok a férfi és oly kevés a nő.

Mikor aztán minden rendben van, a gólyamama négy-öt ludtojásnyi fehér tojást rak bele s egy hónapig ül azokon, mely idő alatt a gólyapapa a legnagyobb odaadással ápolgatja, dédelgeti. A kis feleség nem szenved hiányt semmiben; ha egy kis sítarepülést akar tenni, a minthogy tesz is, a gólyapapa példás türelemmel ül a tojásokra, hogy ki ne hüljenek. Élénk kelepeléssel üdvözlö a menyecskét megérkezésekor s a legnagyobb készséggel engedi át neki a helyét hogy kipihenje a sítá fáradsalmait.

A férjecske néha két óra hosszúig vagy még tovább is oda van és a kis feleség példás türelemmel várja visszatértét. Néha azonban hiába várakozik,

Nem jön. Egy ostoba golyó, vagy más valami találta és — a gólyamama özvegyen marad. Keserves bánat honosodik meg e nem várt szerencsétlenségre az ő szívében s ha ez óriási szerencsétlenséget nem enyhíték az anyai örömök, akkor örökre elhagyná azt a kedves fészket. Így azonban vár és tűr. Távozáskor gondosan betakarta tojásait s nagyon siet azokhoz visszatérni, hogy baj ne essék bennök.

A kis menyecske néha három napig is viseli az özvegyesség fátyolát, mikor aztán egy árván maradt gólyaurfnak nyújtja oda — a férj megüresedett helyét. A mostoha papa épp oly gondosan táplálja kicsinyeit, mint az igazi. Ha pedig a kis feleség ütközik össze sítá közben valamelyes golyóval, akkor az özvegyen maradt papácska gondozza árváit. A férj sokkal tovább marad özvegyen, mint az asszonyka, mert a gólyaasszonyok, ha már özvegyen maradnak is, nem kóborognak. De azért kíváncsian nézik, nem jön-e valaki s a mint észre veszik, hogy jön, sietve csinálnak neki helyet, mit az természetesen rögtön el is foglal.

Egy hónap elteltével kikelnek a kicsinyek, melyek nagyon esetlenek, gyámoltalanok és csunyak. Testüket sárga pihék fűdik, csőrük és lábaik feketek.

Hogy a gólyapár milyen hűséges egymáshoz, kitűnik abból, a mit Brehm mond.

„Egy alkalommal — beszéli a nagy ornithologus — Afrikában utazván, csodálkozva láttam egy rét közepén egy gólyát akkor, mikor a többiek már rég visszatértek Európába. Miatán nem tudtam a titok nyomára jönni, lelöttem. Meglepetve vettem észre, hogy a nőtény gólya azért maradt vissza, mert az egyik szárnya el volt törve és így nem kelhetett a nagy utra. Kis vártatva megérkezett a hím is, ki felesége iránti szeretetből elhatározta vele maradni Afrikában.“ Brehm nem kételkedik abban, hogy hasonló esetben az asszonyka sem riadt volna vissza ily önfeláldozástól.

Ha azonban az asszonyt rajta kapja a férj valamelyes tiltott cselekményen, akkor bosszuja kegyetlen. Egy ilyen esetet beszélék el az alábbiakban:

Egy napon a szomszéd 12—13 éves fia felmászott az istálló tetejére a gólyafészkekhez s az abban levő fiókák egyikét egy kis sárga pelyhes libafiókáival cserélte ki, természetesen a gólyaszülök távollétében.

Nemsokára a csere megtörténte után megérkezett az anya egy hatalmas békával a szájában. A kicsinyek a fészek széle felé kapaszkodva igyekeztek anyjuk szájából kivenni a falatot, hosszú vörösödő, de még gyöngye csőrükkel. De az anya, mint ez olyan mamához illik, ki fiókáit jó nevelésben akarja részesíteni, nem engedett nekik, hanem a fészek szélére szállva szétlétte

békát s igazságosan osztotta el négy csemetéje közt. Ezek nagy mohón lepték el a zsiros falatot. Észre sem vette, hogy a négy csemete közül egy hozzá sem nyult a reggelihez, hanem nyugodtan aludt meleg fekhelyén.

Miután a kicsinyek jóllaktak, lehevredtek; most jónak látta az anya szárnyaival betakarítani őket, hogy az égető nap sugaraitól védve alhassanak s szépen reájuk ült.

Rövid időre ezután megérkezett az apa is egy hatalmas siklóval a csőrében. Valóságos gyönyör volt nézni, mily szépen és ügyesen uszott a kék éterben, s szinte látszott rajta a vágy fiókáit minél előbb megvendéghelteni.

A feleség már jókora távolságról észrevette s felállva fiókáiról, a fészkek peremére lépett, hogy szentélyének küszöbén üdvözölhesse.

A mint ez leszállott, az asszonyka kelepelgetni kezdett.

A férj letette a kigyót, szeretettel vizsgozta a kelepelést, a mint azonban a fészkekbe nézett, hirtelen elhallgatott.

Hirtelen, igen, egyszerre, mintha a csőre tölt volna le.

Mit látott? a mi ilyen hatással volt reá?

Semmit. Csak a cserét vette észre és ez elég ok volt arra, hogy gyauu támadjon a szívében az asszonyi hűség iránt. (Ilyenek a férfiak.)

De mégis, mintha nem hitt volna szemeinek, elfordította a fejét s gondolkozni látszott. Azután pár lépést hátrálva, óvatosan közeledett a fészkekhez s mind mélyebb és mélyebben tekintve beléje, igyekezett a valóról meggyőződni. Azonban mindannyiszor hirtelen visszakapta a fejét, mintha csipéstől félt volna.

Igen sokáig huzakodott gondolataival és sehogy sem akarta elhinni, hogy csalódott a feleségben.

Szomoruan sütötte le fejét.

A felesége, ha nem is vette még észre a cserét, de a mellőzés, melyben férjem uram részesítette, nem kerülte ki a figyelmét. És ugy látszott, mintha eziránt kérdezősködött volna is, de a magát becsületében sértve érzett férj „feleletre“ sem méltatva életpárját, egy merész mozdulattal szárnyra kapva, elrepült.

Az asszonyka nem ült vissza fiókáira, hanem fellábra állva gondolkodott s bizonyosan azt az axiomát ismételtette, hogy „a ki szerelmes, az bolond is“. Majd kijózanodik s akkor megbánja, a mit tett.

Ez a nyugodtság azonban csak látszólagos volt, mert a mint az idő mult s a férjecske nem tért vissza, bizonyos nyugtalanság vett rajta erőt, a mi abból tünt ki, hogy többször tett kísérletet az elrepülésre, de mindannyiszor lemondott a szándékáról.

Be-pillantott a fészkekbe és fél lábra állva, várta a történéndőket.

Ugy egy óra mulva megérkezett a férj vagy huszadmagával.

Az asszonyka gyors mozdulatot tett a haragos férj kiengesztelésére, de hirtelen abban hagyta, valószínűleg azért, mert a bőséges férj egy pillantásra sem méltatta.

Ha a gólya-asszonyságnak könnyei vannak, bizonyosan elmossa árjaival azokat a hivatlan vendégeket, talán még a férjét is. De ezek hiányában csendes megadással türe a mellőzés keserűségeit. Mintha tudta volna, hogy az asszonyok osztályrésze a türes és önmegadás. (Szegény asszonyok.)

A vendégek nagyobb része urakból, kisebbik része hölgyekből állott, kik mindannyian a fészkek közelében telepedvén le, egyenkint győződtek meg arról, hogy a mit a ház ura mondott, való igaz. Az elsőfoku vegyes bíróság valószínűleg ezt állapíthatta meg, mert rövid ideig tartó kelepés után annyi-féle repültek, a hányan voltak. A férj velök.

A szegény asszonyka mélyen sértve e szokatlan látogatás, de még inkább a látogatók udvariatsága által, fájdalomában neki esett a kigyónak és ketté tépve — lenyelte.

Ismét egy óra telt el. A gólyaasszony, mintha csak érezte volna, hogy valami veszedelem közeledik, meg sem mozdult a helyéből. Mély bánat vett rajta erőt s alig figyelt kicsinyeinek nagyon is hangos hívó szavaira.

A kis idegen csendesen viselte magát a fészkekben, valószínűleg azért, mert az új helyzet hatott rá félelmitően. A helyzet kínos volt.

Egyszer csak irtózatosszárnyuhogás hallatszott a levegőben. Féltekinttem.

Egy óriási gólyasereg jött a szélrózsa minden irányából. Egy perc alatt leereszkedtek s ellepték a környék minden elfoglalható magasabb helyét. Minden tetőn, boglyán, kazalon gólyák ültek. Csak úgy tarkállott tőlük minden.

A sokaság daczára teljes csenduralkodott. Látszott rajtuk, hogy valami komoly dolog hozta őket össze, vonta el foglalkozásuktól, hogy egy nagyon fontos ügyben ítéletet hozzanak.

Ez volt a másodfoku bíróság és a főfórum.

Kis vártatva felállott egy derék him s méltóságteljes léptekkel közeledett a fészkek felé. Háromszor a fészkekbe és ugyanígy a mellette álló asszonyra nézett, azután épp oly kimért léptekkel távozott, a hogy jött. Példáját vagy harmincz-negyven gólya követte s mikor mindannyian meggyőződtek arról, hogy a fészkekben „idegen“ van, mint egy varázsütésre állottak fel és elkezdtek kelepelni. A bírák példáját a többiek követték s egy pillanat alatt olyan kelepelés támadt, hogy szinte rengett

a föld belé. A szegény asszony zavara nöttönött, de nem tehetett semmit.

A következő perczben megszünt a kelepelés. A gólyák egyszerre hallgattak el. De ugyanabban a pillanatban megrohanták a szegény asszonyt s a szó-szoros értelmében agyon vagdalták csőreikkel. A kis idegent könyörtelenül kidobták a fészekből, a fészket szétszórták, a három kis gólyafiókat pedig elvitték. — Azon az udvaron hosszú ideig nem épített többé gólya.

Eddig a történet. Brehm azt mondja, hogy a gólyák szerelemféltésből ölik meg egymást, különben nem.

Es mivel a családi élet a madaraknál olyan példás, a feleséghez való jutás még oly nehéz, nem csodálkozhatunk azon, hogy ezzel az ártatlan gólyaasszonysággal ily kegyetlenül bántak el.

Egy nevezetes momentum azonban nem kerülheti ki a figyelmünket az elmondottak olvasásánál. Az t. i., hogy a cserét észrevették s hogy az asszony hűtlenségét nem egyedül a férj, hanem egy I. és egy II.-od foku fórum konstatalta és csak ezután ítéltek el a szerencsétlent, továbbá, hogy arra a helyre sokáig nem építettek és hogy a kis libafiókat könyörtelenül kidobták, a fészket szétszórták, a gólyafiókat pedig máshová szállították. (Ha nálunk is ilyen bíróság ítélné. . . Én bizony nem merek erre még csak gondolni se. Mennyi ártatlant itélnének el!)

Míndezen cselekedetek oly magas foku intelligenciára mutatnak, hogy egy pillanatig sem kételkedhetünk abban, hogy az egész alapos meggondolás és higgadt megfontolás folyamánya volt. Természetes, hogy másképp ítélnék a bírák, ha megtudják, hogy a csalást egy pajkos fiu követte el. De hát a való tény kiderítése néha az emberi bíráknak is igen nehéz, nem ritkán lehetetlen.

Kitűnik ezekből, hogy a madarak, jelesen a gólyák, szigorú erkölcsbírák s hogy ebben a tekintetben épen ismerik a tréfát. Hogy az erkölcsiség az értelem kifolyása, azt mindenki tudja és az igazi természetbuvár előtt rég meghaladott álláspont a madarak vagy más, agyvelővel bíró állatoknál értelemről beszélni. A hol agyvelő van, ott értelemnek is kell lenni.

A társaságban élő állatok (méhek, hangyák, stb.) rendkívül értelmesek, az egyedül élők már kevésbé azok.

De akármerre tekintünk, mindenütt azt látjuk, hogy a főtörekvés a család-alapítás és az utódok gondozása, fölnevelésére irányul még pedig a leggyöngédebb módon. És e tekintetben nem ismerünk különbséget, sem a legalacsonyabb, sem a legmagasabb szervezettel bíró egyének közt, csak a kivitel módzatai mások. A lényeg mindenütt ugyanaz.

